

A

NAGYBÁNYAI REF. EGYHÁZMEGYE

1909. SZEPT. 21. NAPJÁN BIKSZÁDON TARTOTT

RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

*

AZ EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADVÁNYA

HATVANNYOLCZADIK DARAB

NAGYBÁNYA
NÁNÁSY ISTVÁN KÖNYVNYOMDÁJÁBÓL
1909

A
NAGYBÁNYAI REF. EGYHÁZMEGYE
1909. SZEPT. 21. NAPJÁN BIKSZÁDON TARTOTT
RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK
JEGYZŐKÖNYVE

AZ EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADVÁNYA

HATVANNYOLCZADIK DARAB

NAGYBÁNYA
NÁNÁSY ISTVÁN KÖNYVNYOMDÁJÁBÓL
1909

**A nagybányai református egyházmegye
1909. szept. 21. napján Bicszádon tartott közgyűlésén
jelen voltak:**

Széll György esperes és **Helmeczy József** egyházmegyei gondnok
elnökölete alatt:

Balogh István, Sátor Dávid, Szabó József, Nagy Elek, Tóth Dániel,
Papolczy Zoltán lelkészi tanácsbírák.

Tóth Mór, Csaba Adorján, Szilágyi Tihamér, Sinka Lajos, Bay
Lajos világi tanácsbírák.

Magoss Ferencz lelkészi, Torday Imre világi főjegyző.

Soltész Elemér lelkészi aljegyző.

Nagy Lajos közpénztárnok.

Dr. Harcsár Géza ügyész.

Balajthy Károly, Batta Miklós, Bogdán Lajos, Dávid Sándor,
Gachal János, Joó Kálmán, Kálmán Sándor, Kató Béla, Kiss Sándor,
Kócsi Péter, Makai Elek, Melegh Albert, Miszti Mihály, Molnár Lajos,
Nagy Károly, Nagy Mihály, Nagy Sándor, Oláh Sándor, Öry Tamás,
Papp József, Szabó Károly, Szentgyörgyi Zsigmond, Sziky Ádám rendes
lelkészek, Czelder Béla helyettes lelkész.

Fábián István, Kádár Károly tanítótanársági képviselők.

Tóth Gáspár adorjáni, Kánya Lajos apai, Dudás Lajos avasujvárosi,
Sebő Mihály avasvámfalui, Kovásznay Zsigmond batizi, Szalkai János
garbolczi, Jakó Sándor józsefházai, Erdei József kakszentmártoni, K.
Bak János kishodosi, Tóth Sándor kispaládi, Molnár Ambrus kipeleskei,
Maák Ferencz kőszegremetei, Lengyel István lázárii, Bartha Énok magos-
ligeti, Fehér Mihály méheleki, Hadady Béla mikolai, Tóth István misztót-
falui, d. Ajtai Nagy Gábor nagybányai, Krakkó Zsigmond nagyhodosi,
Kocsis József nagykolcsi, Kiss Sándor nagypaládi, Nagy Károly pató-
házai, Gy. Szabó Sándor pettyéni, Gál István sándorhomoki, Angi
Mihály sárközi, Nagy Gáspár sárközujlaki, Vajda Károly szamoskőrödi,
Peleskey Pál szamoskrassói, Lénárt Imre szatmárhegyi, Bay Miklós

szinerváraljai, Szoboszlay Sándor tisztabereki, Kerekes Bálint uszkai képviselők.

78. A kilenczvenedik zsoltár első versének eléneklése és esperes ur buzgó imádsága után

egyházmegyei gondnok ur a közgyűlést élénk figyelemmel és helyesléssel fogadott beszéd kapcsán megnyitotta. Imádság és megnyitó beszéd a közgyűlés határozata szerint jegyzőkönyvünkben megörökítettnek.

Imádság.

Örök dicsőségű szent Ur Isten! Jóságodat, hatalmadat látjuk itt a föld ölén a természet csodás pompájában, mint komor hervadásában! Dicsőségedet sugározza felénk ott fenn a mindenség összhangja, örök törvényszerűsége! S körülünk az embervilág, egyaránt hirdeti jóságodat, hatalmadat, dicsőségedet, ha szinte nem egyszer ellened tör s tőled távozva tévelygő utakon önnön romlására jár is.

Jóságod csodálatos ténye, hogy testbe öltözve e földre alá bocsátád szent fiadat; hatalmad áldásos munkája, hogy váltságot készítettél öbenne számunkra, a világ világosságául adtad, hogy általa fényljék a sötétben bolyongott ember is s mint az összes teremtettség, neved dicsőítse, téged magasztaljon.

És midőn századok multán az emberi önzés és találmány homálylyal borítá, Uram, szent fiad kijelentését, elégtételét háttérbe szorítá a szentek érdeme; midőn a te tiszteleted újból a külső gépies szertartásban határozódott: ismét a te jóságod az, Uram, mely munkára hívta el ama te kiváló nagyjaidat, kik a reformáció tüzeiben megtisztították a te egyházadat. Újból a te hatalmad — mely erősíti őket — hogy a te kijelentésed alapján, az íráson, megálljanak rendületlenül a föld hatalmasaival szemben. A te dicsőítésed, hogy a Krisztusban létrejött ama világosság ismét népek, nemzetek vezérévé lett s általa igazzá válik a hit, tisztábbá az erkölcs és nyomán új élet, népeknek boldogulása támad.

Eme te megtisztított egyházadnak szolgái, előljárói gyűltünk itt össze, hogy a te egyházadat építtessük.

Szent igédből tudjuk, hogy *ha az Ur nem építi a házat, hiába fáradnak, akik azt építik* (Zsolt. 127, 1.). Kérünk, éreztess velünk a te jóságodat s tedd teljessé bennünk erőtlenségben a te hatalmadat, hogy betölthessük az apostoli intést: *Viseljétek gondot magatokról*

és az egész nyájról, melyben a szent Lélek titeket vigyázókká tett az Isten anyaszentegyházának legeltetésére (Csel. 20, 28.) s eként munkálhassuk, előbb vihezzük a lelkekben, a nagy világban, a te nevednek dicsőítését.

Amen.

Beszéd.

Nagytszteleti és Tekintetes Egyházmegyei Közgyűlés!

Utolsó összejövetelünk óta egyházi életünk borus egén nem láttunk világosságot, derült fénysugárt. Nincs semmi jelenség, melyből szebb, jobb s boldogabb jövő képét rajzolhatnánk meg; sőt ha más felekezetek tömörülését nézzük, ha azok nagygyűlésein elhangzott beszédek fontolóra vesszük, azt kell hinnünk, hogy újra kezdetét vette a társadalomnak felekezetek szerinti széttagolása, hogy sokak lelkében és gondolkozásában újra életre kelt, urrá lett a felekezetiesség.

Régen készült, úgy látszik kikerülhetetlenül nehéz küzdelmek előtt állunk. De Isten és — nem elvakult, de gondolkodó tiszta fejű — emberek előtt világos, hogy e harczot a protestánsok nem idézték elő. Kezdetét vette már az, az ellenünk szegzett klerikális irányzat felszínre kerülésével; folytatódott akkor, midőn hazánk politikai életébe bevitték a felekezetek szerinti csoportosulást; mikor magas állami tisztviselő jelenik meg, mint egy felekezeti irány képviselője, ki minden ténykedésére rányomta a felekezetiesség jellegét; midőn a vallástügyi kormány kinevezéseiben minden előnyt a katolikusoknak nyújtott, nekünk pedig csak a mellőzés jutott.

Mi azonban mindezek dacára sem léptünk fel agresszív módon, mert azt a ténykedésünket, hogy törvényes alapon nyugvó jogos igényeink kielégítését hangosan sürgettük; hogy állami törvényeinknek felébe helyezkedő, a mi erkölcsi értékünket kisebbitő pápai bulla visszavonását kértük; hogy a klerikalizmus fenyegető veszélyét egyes lapok hasábjain szóvá tettük s a vitába megérésre váró eszméket is beleszórtunk s az állami élet egész vonalán való mellőztetésünkért felszólaltunk s ellene vagyunk annak, hogy a katolikus egyház továbbra is állam legyen az államban s az állami kormányzás felekezeti alapon történjék: agressivitásnak tekinteni nem lehet, eme ténykedésünk nem harci riadó volt, de a jogos védelem önérvényes megnyilatkozása.

Nekünk bölcs megfontolással, a koczka elvetése nélkül kell haladnunk. Az agressivitás terére azért mindaddig nem is szabad

lépnünk, míg ezt a végső szükség, az önfentartás ösztöne parancsolóvá nem teszi. Nem szabad pedig azért, mert ezt tiltja szent vallásunk, mely a szabadelvűség jegyében született, ősi hagyományunk, mert a vallási türelmesség örökségképpen maradt reánk, a szeretet ember-társaink iránt, mely krisztusi parancsolatot a reformátusok mindenkor betartották s követték. Tiltja hazafiságunk, mert az állam rendjét, melynek megerősítésére a múltban erős kezekkel s szellemi kincseink tárházával mi is közreműködtünk, veszélyeztetni nem óhajtjuk, nem akarjuk.

Maradjunk tehát továbbra is a védelem korlátai között.

De hogy ezen a téren sikert érjünk el, egybe kell forrnunk mindnyájunknak, falanxként kell tömörülnünk, egyesülnünk, mert a multak bizonyítják, hogy az egységben rejlik az erő. Ne engedjük a protestánsok emez erejét teljesen kisajátítani. Meg kell szünni a visszavonásnak. Viseltessünk nagyrabecsüléssel, osztatlan ragaszkodással, teljes bizalommal protestáns nagyjaink iránt, kik egyházkerületeink élén állanak, mert ez a bizalom ad erőt a további kitartásra azoknak, kik megmutatták, hogy állásukat nem a méltóságért, de kötelességből viselik.

Fájdalmas érzéssel, elszorult szívvel kell azonban megemlékeznem arról is, hogy nemcsak külső ellenség fenyeget bennünket, de belső bajokkal is kell küzdenünk. Gyengült bennünk az összetartozandóság érzete; a kálvinista öntudatra hivatkozunk, de nyomát alig látjuk; a protestáns áldozatkézség szünőfélben van, vallási törvényeinkkel össze nem egyeztethető rideg önzéssel sűrűn találkozunk; a nemtörődés, a nembánomság jelei mutatkoznak cselekedeteinkben. Ezek elenyésztetésére puritán erkölcsökre van szükségünk, hogy a visszafejlődést megakaszszuk; nagy feladat vár reánk, világiakra, akik ha hivatkozunk az ősi hagyományokra, akkor mutassuk is meg tetteinkben, hogy az ősök méltó örökösei vagyunk e téren is.

Nagytiszteletű és Tekintetes Egyházmegyei Közgyűlés!

Kálvin Jánosnak, e tüneményes léleknek, csodaszerű bátor reformátornak, a krisztusi vallás lánglelkű apostolának négyszázadik születésnapját vallásos ihlettséggel, szent buzgósággal eltelve csak az imént ülte meg az egész világ reformátussága fényes ünnepségek között Genfben. Oda zarándokoltak híveink, e szabadságtól ihletett szent helyre. Ott mutatta ki a reformáció igazi, az egész világra kiható hatalmát és erejét. E fényes ünnepségek erősítsenek bennünket hitünkben, cselekedeteinkben, annak hatása alatt állítsunk egyházainkban Kálvin szövetséget, mely legyen forrása az összetartásnak, az egyetértésnek, a hit-

nek, a szeretetnek, a tiszta hazafiságnak, a gyülekezeti élet föllendülésének. E tekintetben pedig a feladat jórészt a tudás és kötelességérzet magaslatán álló lelkészi karra hárul.

Nem mulaszthatom el, hogy egyházkerületünk vezérei, a püspök ur és főgondnok ur ömértóságaiik iránt érzett hálának, ragaszkodásnak, tiszteletnek kifejezést ne adjak egyházmegyénk nevében abból az alkalomból, hogy Genfben eme világgraszoló ünnepségeken részt vettek s ottani szereplésükkel a magyar kálvinistákra dicsőséget hoztak s azokat a világ előtt előnyösen ismertté tették.

Ez mindnyájunkat benső örömmel tölt el s örök hálára kötelez.

Ezek után szívből üdvözölve a közgyűlés teljes számban megjelent tagjait, működésünkre Isten áldását kérve, a gyűlést elnöktársam nevében is megnyitom.

79. A megbízó levelek beszédésével elnökség Dávid Sándor lelkészt bizta meg. Elmaradásukat igazolták: dr. Dezső Kálmán tanácsbíró, dr. Helmeczy Pál aljegyző, Bartók Károly, Bodnár János, Pásztor István, Sipos Károly lelkészek. Képviselő nem küldését indokoltan jelentették Egri, Felsőbánya, Szárazberek egyházakból.

Egyházmegyei közgyűlésünk alkotó tagjait az elől kitett sorrendben igazolja, az indokoltan távollevők és képviselőt indokoltan nem küldött egyházak mentségeit tudomásul veszi. Az amaczi, aranyosmedgyesi, hiripi, kiskolcsi, ombodi, rozsályi, udvarii egyháztanács képviselő nem küldését 1909. decz. 1-ig az esperesi hivatalnál birság terhe alatt mentse ki.

80. A jegyzőkönyv hitelesítésére az elnökség a jegyzőkön kívül Nagy Lajos lelkészt és Tóth Mór tanácsbírókat küldi ki. A hitelesítés helyét és idejét az elnökség állapítja meg.

81. A közgyűlés tagjai közt szétosztott nyomtatott tárgysorozat felolvasottnak tekintetvén, egy pótlással a tanácskozás sorrendjéül elfogadtatott.

82. Olvastatott a szavazatbontó küldöttség jelentése, illetve az általa felvett jegyzőkönyv, a zsinati egyházi rendes képviselőre beadott szavazatok felbontása s összeszámlálásáról.

A jegyzőkönyv tanúsítása szerint beadott 41 szavazat mind érvényes. Udvari nem szavazott. A beadott szavazatokból kapott Széll György esperes 22, Sátor Dávid 9, Magoss Ferencz 7, Szabó József 3 szavazatot.

Széll György esperes a szavazatok általános többségét megkapván, a nagybányai egyházmegye részéről zsinati egyházi rendes képviselőnek kijelentetett.

A beadott szavazatok megsemmisítésével a főjegyző megbízott. Az udvarii egyház 4 korona birságban elmarasztaltatott.

83. Az egyházak mult évi állapotát feltüntető esperesi jelentésben foglaltakra

következőket határozza egyházmegyei közgyűlésünk: Sárközi lelkészt felhívja, miszerint a konfirmációt jövőre Áldozócsütörtökön tartsa.

Az uszkai, udvarii és garbolczi lelkészi hivatalok a lelkészi igtatót multhatatlanul beszerezzék.

Kispalád és Uszka telekkönyvezetlen ingatlanaikat telekkönyveztessék.

A belhivatalnoki hátrálékos fizetéseket Apa, Aranyos-medgyes, Görbed, Homok, Nagypalád és Uszka e határozat vételétől számított 15 nap alatt vegyék be és szolgáltatassák ki s erről 30 nap alatt esperesi hivatalhoz jelentést tegyenek.

Pálfalva, Adorján, Garbolcz, Homok, Kakszentmárton, Kishodos, Méhtelek temploma sürgős javításáról gondoskodják; Nagypalád, Dobrácsapáti, Tisztaberek, Sárköz, Szamoskóród templom építése ügyét mielőbb megoldani igyekezzék.

Uszka, Tisztaberek, Szinerváralja, Rozsály, Nagyodos, Misztótfalu, Méhtelek, Kispalád, Kishodos, Garbolcz, Adorján, Sárköz a lelkészi lak javítását, Szamoskóród újbólépítését eszközölje.

Adorján, Batiz, Szentmárton, Kispereske, Szamoskóród, Magosliget, Uszka, Tisztaberek, Apahegy iskoláját kellő karba helyezze, Homok mielőbb újjáépítse.

A szatmárhegyi és erdői egyházak tűzbiztosításait a Foncièrenél eszközöljék.

Erdőd, Rozsály és Magosliget 4 osztályu iskolájakat, Adorján, Kishodos, Lázári, Dobrácsapáti, Uszka, Tisztaberek és Szinerváralja 5 osztályu iskolájakat 6 osztályuvá fejleszteni el ne mulasztassák.

Jövőre az egyházlátogatási jegyzőkönyv kitöltése alkalmával az alapítványok rovatában a tőke és magtári állomány is befoglaltassék s általában a fölött kérdésekre határozott válasz adandó.

Az esperesi jelentéshez fűződőleg még következő intézkedéseket teszi közgyűlésünk.

1) Az I. t.-cz. 143. §. C) b) pontja szerint elrendeli, hogy lelkészek az iskolákat havonta meglátogassák, az iskolamulasztók kimutatását pontosan eszközölgék s ha birságolás nem történne, az esperesi hivatalhoz jelentést tegyenek.

2) Mikola, Batiz, Sárközujlak, Sárköz, Dobrácsapáti, Felsőbánya (leányiskola) iskoláiban a tanítás gyenge, Tisztaberken pedig újból elégtelen lévén, előbbi iskolák tanítóit figyelmezteti, a tisztaberkí tanító ügyét a fegyelmi eljárás megindítása végett a fegyelmi bíróság elnökéhez átteszi.

3) Amennyiben Lázáriban a pénzkezelés nem az egyházi törvény I. t.-cz. 124. §-ának megfelelőleg történik: utasítja egyházmegyei közgyűlés egyháztanácsot, hogy a pénzkezelés tekintetében a törvény ide vágó rendelkezéseit pontosan betartsa.

4) A köszegremetei gondnokot utasítja, miszerint gondnoki naplót szerezzen, azt szabályosan vezesse, lelkész pedig az ellenőrzést pontosan teljesítse.

5) Az erdődi előkönyörgő tanítót kötelezi, hogy vasárnap és ünnepnapokon délután imát, bűnbánati héten legalább 2 reggelen istentiszteletet tartson.

6) A sárközi és lázárii egyháztanács tagjait jövőre nézve utasítja közgyűlés, hogy az egyházlátogatás alkalmával teljes számban megjelenni kötelességüknek ösmerjék.

84. Olvastatott az időszaki változásokról szóló esperesi jelentés:

Nagytiszteletű és Tekintetes Egyházmegyei Közgyűlés!

I. Az időközi változásokról jelentve: sajnálattal terjesztem elő három lelkészünknek elhunytát. Az egyik — már fáradt, önmagával tehetetlen volt — Dobos József uszkai lelkész, kinek megváltás volt a halál. A második — ki még éveit tekintve jóval az élet határán erről volt, de megtörte, erejét fölemésztette az élet — Barkász Albert méhtealeki lelkész. A harmadik — ki csak most lépett be a lelkészi karba s kinek sorsa szinte tragikum — Hajdu Péter kishodosi lelkész. Különböző erővel, különböző sikerrel, de egyben foglalatoskodtak: az Ur egyháza szolgálatában. Vajha szolgálatuk áldásos nyomokat hátrahagyó lett legyen!

Örömmel jelentem, hogy a tisztabereki egyház betöltötte a lelkészi állást, Joó Kálmán és Sinka Lajos urak vezetése alatt Czelder Béla méhtealeki h. lelkészszel, aug. hó 25-én s megválasztott részére a meghívási engedélyt ki is adtam.

Segédlelkészül Bodnár János mellé Kakszentmártonba Orosz Ernő volt ombodi s. lelkésznek adtam felhatalmazást. Viszont Nagypaládra Sipos Károly lelkész mellé Gyökössy József volt kakszentmártoni s. lelkésznek.

Tanítókul megválasztattak: Ombodra Tóth Béla, Szamoskóródra Szőke József, Kakszentmártonba Apai János okl. tanítók, kiket is (utóbbi vizsgatételre utalva a vallás- és énektanból) ideiglenesen meg-erősítettem.

II. Tavaszi gyűlésünkről távolmaradásukat igazolták utólagosan nálam, a 2—1909. sz. a. egyházmegyei gyűlési jegyzőkönyben meg-nevezettek s így a birság alkalmazásának nem forog fenn szükségessége.

III. A 16—1909. sz. e. m. végzésben foglalt felhatalmazás folytán Melegh Albert részére — ügyésznek azon kimutatása alapján, hogy a Melegh-féle követelés 1029 K 50 f volt s az erre teljesített befizetés 1124 K 55 f-t tett ki — visszafizettettem az egyházmegye pénztárából 95 K 05 fillért.

IV. A nyilvános ellenőrzés szempontjából jelentem, hogy a Gusztáv Adolf-egylet javára 7 K 67 f-t küldtek hozzám (és pedig Ombod 2 K, Sárköz 1 K, Patóháza 1 K 97 f, Józsefháza 70 f, Avasujváros 2 K), a Kálvin-alapra pedig 9 K 39 f-t (Józsefháza 1 K, Kakszentmárton 2 K 30 f, Szamoskóród 2 K 50 f, Adorján 2 K 25 f, Ombod 1 K 34 f). Előbbi a közalapkezelő egyházmegyei pénztárnokhoz, utóbbi egyház-kerületi pénztárnokhoz küldöttem át, mint ahová kellett volna eredetileg is küldeni ez egyháznak ezt a két természetű pénzt.

V. A költségvetések egy részét nem erősíthettem meg, mert az adócsökkentési segélyt nyert egyházak jórésze költségvetéseket már az új adókulcs alapján szerkesztette, holott ez ideig a régi kulcs van érvényben.

Felhivandóknak tartom tehát az érdekelt egyházakat, hogy az új adókulcs alapján csak akkor szerkeszthetik költségvetéseiket, ha már az új adókulcsot az egyházmegye jóváhagyta.

Jelentésem zártán vagyok, kiváló tisztelettel, Avasujváros, 1909. szept. 15. *Széll György* esperes.

I. A testben, lélekben elerőtlenedett Dobos József uszkai s a sok megpróbáltatás után nyugodni tért Barkász Albert méhteleti, valamint a szép reményekre jogosító, de a munka-térről ifjan s váratlanul elszólitott Hajdu Péter kishodosi lelkésznek elhunytát részvétellel veszi tudomásul egyház-megyéink közgyűlése s nevöket jegyzőkönyvében megörökíti.

Czelder Bélát tisztabereki lelkészsze szives örömmel be-erősíti s kívánja, hogy e sok bajokkal küzdő kis egyház föl-virágoztatását az Ur áldó segedelme mellett sikerrel munkálja.

A segédlelkészek elhelyezésére, tanítói választásokra vonatkozó esperesi intézkedéseket helyesléssel tudomásul veszi, illetve megerősíti.

II. Tavaszi közgyűlésről távolmaradtakat igazolja, ehhez képeest a birság alól feloldozza.

III. Melegh Albert fizetési többletének visszautalását jóváhagyja.

IV. A Gusztáv Adolf-egylet részére s a Kálvin-alapra gyűlt adományokat örömmel veszi tudomásul.

V. A költségvetés szerkesztésére vonatkozó esperesi intézkedés betartására az egyházakat utasítja közgyűlésünk.

85. Az egyházkerület 258—1909. sz. a. felhívja az egyházmegye által a kebelbeli egyházközségeket, hogy ugy az alapítványok, mint az egyházfentartási alapok fentartásáról illetve gyarapításáról és azok jövedelmeinek rendeltetésszerű felhasználásáról az egyházi törvények által előirt vagyoni felelősség terhe alatt minden időben gondoskodjanak.

Közgyűlésünk a felhívást a kebelbeli lelkészek s általuk az egyes egyházak presbyteriumainak figyelmébe ajánlja.

86. Az egyházkerület 275—1909. sz. a. felhívja az egyházmegyék által az egyházközségeket, hogy 1) a VI. t.-cz. 34. §. 1. 2. 3. pontjaiban biztosított tanítói javadalom kiszolgáltatásáról annyival inkább gondoskodjanak, mert különben arra az egyházi bíróság által köteleztetnek. 2) Gondoskodjanak arról, hogy az 1907. XXVII. t.-cz. által biztosított korpótlék folyósítása iránt az iskolaszékek az illetékes közigazgatási bizottságok útján intézkedjenek.

Tudomásul szolgál. Közgyűlésünk a kebelbeli lelkészeket, mint iskolaszéki elnököket felhívja, hogy az egyházak által fentartott iskolák tanítóinak javadalmáról, illetve arról, hogy az arra igénynyel bíró tanítók fizetése és korpótléka az 1907. XXVII. t.-cz. által biztosított összegre kiegészített-é, az esperesi hivatalhoz 1909. dec. 1-ig jelentést tegyenek.

87. Az egyházkerület által 281—1909. sz. a. tárgyalt 142488—1908. sz. V. K. miniszteri leiratot a baptista és felekezetnélküli szülék gyermekeinek vallási oktatását illetőleg

általában tudomásul veszi közgyűlésünk s miután az esperesi jelentés szerint egyházmegyénkben csupán Apa-

hegyen van 2 baptista lélek, az apai lelkész figyelmét különöbben is felhívja az idézett miniszteri leiratra.

88. Az egyházkerület 1909—291. sz. a. a díjlevelek 338—1908. sz. határozat szerint kívánt fölterjesztésére határidőül 1910. évi október 1. napját tűzi ki s erről az egyházmegyét azzal értesíti, hogy az egyetemes adóalapból igénybe vett segélyek folytán a díjleveleken szükséges változtatások iránt intézkedjenek s az említett határidőre ne csak a 338—1908. sz. határozat 2. pontjában kívánt díjleveleket, hanem az összes belsőhivatalnokok díjleveleit mutassák be.

Egyházmegyei közgyűlésünk midőn a kerületi határozatra a kebelbeli lelkészek figyelmét föl hívja, egyben föl kéri esperes urat, hogy a határozat végrehajtására nézve a szükséges intézkedéseket a maga hatáskörében tegye meg.

89. Az egyházkerület 303—1909. sz. a. a hiripi vallásszérelmi ügy iratait azzal adta vissza, hogy azokat az egyházmegye a 35035—1908. sz. miniszteri rendelet hiteles másolatával kiegészítve terjeszse fel újból. Ezuttal a hiripi lelkész betérjeszti Szatmárvármegye köz. bizottságának 3663—1908. sz. a. kelt, a hivatolt miniszteri rendeletre utaló s a *gk. iskolaszék elnökéhez* címzett értesítését, melyet lelkész szerint *valószínűleg tévedésből* küldtek öhozá.

Nyilvánvaló ugyan, hogy a gk. iskolaszék elnökéhez intézett értesítés a ref. iskolaszék elnökénél nincs illetékes helyen, mindazáltal, mivel az értesítés tartalmából kétségtelenül megállapítható („tanítóváltozás esetén a miniszter ur további államsegélyt egyik felekezeti iskolai tanítónak sem fog engedélyezni”), hogy a miniszteri rendelet a ref. iskolára is vonatkozik: közgyűlésünk a hiripi vallásszérelmi ügy iratait a betérjesztett értesítéssel kiegészítve az egyházkerületre újból fölterjeszti.

90. Az egyházkerület 1909—307. sz. a. felhívja az egyházmegyék útján az egyházközsegeket, hogy a Debreczenben létesítendő Kálvin-emlékműre hathatós gyűjtést indítsanak s a begyűlendő adományokat f. év végeig a debreczeni főiskola pénztárába a gyűjtőivekkel együtt küldjék meg.

A föl hívást a kebelbeli egyházközsegek figyelmébe ajánlja közgyűlésünk.

91. Egy vallásos lelkületű nő, néhai Lőkös Jánosné szül. Lévy Juliánna volt felsőbányai lakos, egyházmegyénk 10 legszegényebb egyháza részére egyenlően felosztandó 4400 koronát hagyományozott, mely

összeg 453 K kincstári illeték és bélyeg s 39 K 40 f kiutalási költség levonásával 3907 K 10 fillérben esperes ur kezébe le is fizettetett. Hagyományozó végrendelete szerint esperes ur elnöklete alatt egy egyházmegyei bizottság állapítja meg, melyik 10 egyház részesüljön a hagyományi összegből.

Hálás kegyelettel fogadja közgyűlésünk néh. Lőkös Jánosnének egyháza iránti meleg szeretetéről holtá után is tanuskodó szép hagyományát; felosztásának végrendelet értelmében való eszközzésére esperes elnöklete alatt egyházmegyei gondnokot, Tóth Mór világi tanácsbíró és Nagy Lajost küldi ki s bízta meg.

92. Esperes ur 1405—1909. sz. alatt a lelkészi díjlevélnek az 1883—98. sz. egyházmegyei határozatban foglaltak figyelembe tartásával leendő kiállítására hívta fel az uszkai egyháztanácsot; azonban egyháztanács az esperes ur által elrendelt díjlevélkiállítást szótöbbséggel megtagadta, mint ezt betérjesztett egyháztanács jegyzőkönyvi kivonat igazolja.

Megütközését fejezi ki egyházmegyei közgyűlés az uszkai egyháztanács azon eljárása felett, melylyel az esperes törvényes [II. 6. §. d)] meghagyásának ellene szegült s ezzel a lelkészi állás rendes időben való betöltését megakadályozta. Fegyelmi eljárás terhe alatt utasítja egyháztanácsot, hogy a rendes gyakorlat szerinti régi díjlevelet azonnal állítsa ki. Ha az egyházmegye emez utasításának fogamatja nem volna, felhívja és felhatalmazza esperes urat a lelkészválasztás fogamatosságára; Sátor Dávid és Tóth Mór tanácsbírákat pedig kiküldi az uszkai egyház kebelébe, hogy a lelkészi díjlevelet a régi díjlevél, illetve az érvényben levő gyakorlat alapján állítsák ki s esperesi hivatalhoz terjesszék be.

Minthogy pedig az uszkai egyháztanács jegyzőkönyvében megjelölt tagjainak, névszerint Kerekes Bálint, Szirmay Lajos és Debreczeni Károlynak ellenszegülése folytán az egyh. törvény V. t.-cz. 34. §. 4. pontjába ütköző fegyelmi vétség esete látszik fenforogni: egyhm. közgyűlés a fegyelmi eljárást elrendeli s megindítása végett átteszi az iratokat a fegyelmi bíróság elnökéhez.

93. A garbolczi egyháztanács előterjeszti, miszerint a III. t.-cz. 13. §-ának a) b) pontjában foglalt adókulcsot kívánja életbe lépteni; kapcsolatban felterjeszti az ujonnan kiállított lelkészi és tanítói díjlevelek három-három példányát.

Egyházmegyei közgyűlésünk a hivatolt adókulcs elfogadását megerősíti, annak alkalmazását már a jövő évre nézve elrendeli; a beterjesztett új díjlevelek tárgyában már azért sem határoz, mert ahhoz a régi díjlevelek csatolva nincsenek s így nem állapítható meg, vajjon nem foglalnak-e ez új díjlevelek magukban törvénysértést és díjlevél csonkítást. Ugyanitt elrendeli, hogy ha az elfogadott adókulcs szerint, a díjlevelekben természetben biztosított fizetés nem volna fedezhető, az esetleges hiány előállításáról pótkivetés útján gondoskodják az egyháztanács.

94. A józsefházai egyháztanács fölterjeszti rendes és rendkívüli adókulcsát s bejelenti, hogy a lelkész és tanító járandóságát készpénzben teljesíti.

Egyházmegyei közgyűlésünk tudomásul veszi, hogy a józsefházai egyház a III. t.-cz. 13. §-ának a) és b) pontjában foglalt adókulcsot léptette életbe, valamint azt, hogy a lelkész és tanító járandóságát közmegegyezéssel készpénzben teljesíti. Templomépítésből fenmaradt adóssága törlesztésének fedezése céljából a III. t.-cz. 16. §. a) alapján feljogosítja kérelmező egyházat, hogy híveire osztályba sorozás alapján rendkívüli adót vethessen ki s a bemutatott kimutatást megerősíti.

95. A szatmárgörbedi egyháztanács, miután egyházuk adócsökkentési segélyben részesült, elhatározta, hogy új adókulcsot léptet életbe, még pedig a törvény III. sz. 13. §. a) b) pontjában foglalt adókulcsot; kéri határozatának megerősítését, egyben kéri megerősíteni azon határozatát is, mely szerint a belhivatalnoki díjlevelekben biztosított buza literjét 15, a tengeri literjét 10 fillérrel fogja megváltani. Bemellékelt költségvetéssel igazolja, miszerint a bevétel és kiadás aránya ezt lehetővé teszi.

Közgyűlés az adókulcs életbeléptetését megerősíti, a megváltási árra vonatkozó egyháztanácsi határozatot helyesséssel helybehagyja.

96. Magosligeti egyháztanács az egyh. törvény III. szakasza 13. §. a) és b) pontjában előírt adókulcsot kívánja életbe léptetni s a belhivatalnokok terménybeli járandóságait a szerint szándékozik megváltani, amint nagyobb vagy kevesebb segélyt kap az adóalapból.

A hivatkozott adókulcsot egyházmegyénk közgyűlése megerősíti, használatba vételét, jövőre nézve, tudomásul veszi

azzal, hogy az e mellett esetleg fedezetlen maradó hiányt rendkívüli adóval pótolja. A termények feltételes megváltásához azonban hozzá nem járulhat, hanem utasítja egyháztanácsot, miszerint a jövő gyűlésre pontos megállapodást terjeszsen föl.

97. Sárközujlakról az egyháztanács azt kéri egyházmegyei közgyűléstől, hogy miután adósegélye még ma sincs végérvényesen megállapítva: továbbra is a régi adókulcs maradjon érvényben.

Az adósegély végérvényes megállapításáig a sárközujlaki egyházközség régi adókulcsát alkalmazhatja, azonban amely időpontban eldől a segély sorsa, az új adókulcsot állapítsa meg és terjeszse fel megerősítésre.

98. „A misztótfalui egyház közönsége“ nevében 1909. júl. 29. kelettel Tóth István gondnok és 36 (harminczhat) társa aláírásával kérvény adatott be az esperesi hivatalhoz, melyben, tekintettel lelkészük gyenge szónoki tehetségére, jobban mondva teljes tehetetlenségére, nagy elfoglaltságára s arra, hogy a gyermekek vallásos oktatásával nincsenek megelégedve, kéri esperes urat, hogy lelkészüket segédlelkésztartásra kötelezze.

Esperes ur e beadványra 1412. sz. a. azt a választ adta, hogy a lelkész szolgálatképtelenség esetén maga szokott segédlelkésztartásra engedélyt kérni; továbbá, hogy a misztótfalui állami iskolába járó ref. növendékek vallásos oktatását az egyházlátogatóság jelesnek minősítette s végül, hogy lelkész közismert nagy tevékenységével éppen a közügyet s ebben az egyháztagok érdekét szolgálja. Azért pedig, hogy valamely lelkész nem olyan szónok, mint elődje, vagy elődei, segédlelkésztartásra nem kötelezhető. Egyben figyelmökbe ajánlja kérvényezőknak, hogy az alaptalan vádaskodás törvénybe ütköző fegyelmi vétség.

Tóth István és 6 (hat) társa aug. 28-án kelt újabb beadványukban esperes ur válaszát magukra nézve sérelmesnek minősítik s amennyiben beadott panaszukra esperes ur jogorvoslatot adni nem hajlandó, kéri kérvényüknek a püspöki hivatalhoz fölterjesztését. Amint írják, „óhajunknak célja nem vádaskodási hajlam;“ mindazonáltal lelkészüket ismételten kisebbitik s az egyházlátogatóságot is meggyanúsítják azzal, hogy „a jelesnek minősített classikus csak papiroson szerepel, miről úgy a nagytisztelelű esperes ur, valamint Méltóságod (t. i. a püspök ur) személyesen meggyőződhetik.“ Ujlag kéri, sőt követelik, hogy lelkészük segédlelkésztartásra köteleztessék.

Egyházmegyei közgyűlésünk esperes urnak a Tóth

István és társai kérvényére adott válaszát teljesen magáévá teszi; a méltatlanul támadott lelkésznek úgy köztudomás szerint való, valamint az egyházlátogatások rendén hivatalosan is megállapított buzgó lelkési és társadalmi munkásságát elismeréssel jegyzi föl; Tóth István gondnokot és hat társát eljárásuk helytelenítése kapcsán komolyan figyelmezteti az egyházi I. t.-cz. 121. §-ának c) d) e) pontjaiban s az V. t.-cz. 34. §. 9. pontjában foglaltakra.

99. Egyházmegyei közgyűlésünk 41—1909. sz. határozatával a Szatmárpálfalvára kiküldött bizottság jelenti, miszerint az egyház anyagi ügyét, tőkepénzkezelését, az iskola-ügy miként állását vizsgálat tárgyává tette s arról győződött meg, hogy a vagyoni állapot nem normális, mert fedezet hiányába követelő szükségletek fedezésére felhasználnak a tőketermészetű hagyományok is, így van ez már egy pár év óta, egy év leforgása alatt 1060 koronát költöttek el s költenek belőle ma is. A költségvetés nagy hiánynyal zárul, az egyházi adó nem emelhető a kevés számu szegény hiveken, az adóalaptól pedig csak 17 korona segélyt nyertek. Ezek a körülmények érlelték meg az iskola államosításának eszméjét, holott az egyháztagok nem barátai az iskola feladásának. Ők hálás szívvel fogadnák a mentő kezet, mely őket kiszabadítaná ebből a szomorú vergődésből, mert maguk több teher viselésére képtelenek. A szegény kis egyház helyzetét csak anyagi segítséggel lehetne javítani. Ugyanazért bizottság javasolja: 1. A költségvetés realisabb alapra állíttassék s szigoruan betartassék. 2. A tőke természetű vagyon teljes érintetlenségben maradjon, a már felhasznált részlet akár a kamatokból akár más forrásból helyre pótolassék. 3. Az iskola fentartását azzal tegye lehetővé az egyházmegye, hogy a rendelkezése alatt álló különböző forrásokból állandó segélyben részesítse, ha a fedezeti hiányt az adóalap nem pótolja. 4. Az idők jeleit figyelembe véve hasson oda, hogy e leányegyházban önálló lelkési állás szerveztessék, hogy az egyházi élet fejlődése még az esetre is biztosítva legyen, ha község és uradalom egybefogva az iskola államosítását keresztül vinné is.

Jelentés tudomásul vétetvén, a küldöttség javaslatainak figyelembevételével felhívja közgyűlés a felügyelő lelkész figyelmét az egyház tőkepénzei kezelésének ellenőrzésére, a presbyteriumot anyagilag felelőssé teszi a tőkepénzek törvényellenes felhasználásáért s utasítja, hogy a kamatokból a már előállott hiányt fedezzék. Utasítja a presbyteriumot,

hogy az egyház háztartását czélszerűbben rendezze be és hogy az adóalaphoz a segély növeléseért az egyház helyzetének részletes ismertetése mellett és okmányoltan ismét folyamodjék; amennyiben a segély föl nem emeltetnék, folyamodjék esetről-esetre az egyházmegye és kerület iskolai segélyalapjához. Végül a lelkészi állás szervezését tegye az egyháztanács gondolkozása tárgyává.

100. A szamoskrassói takarékmagtár állásának, kezelésének és fizetési képességének megvizsgálása végett 94—1908. sz. egyhm. végzéssel kiküldött bizottság jelenti, miszerint a szamoskrassói takarékmagtár oly vagyonnal rendelkezik, mely az eddigi kezelési rendszer betartásával a legmagasabb terményárak, vagy készpénzben való fizetésnél a törvényes kamatláb mellett is fedezi az alapszabály 14. §-ában megjelölt czélt, t. i. a lelkészi és tanítói régi provent értékét.

Ugyanis 1908. deczember 31-én a vagyoni állapot.

1. Pénz alap	—	—	—	—	—	—	—	—	15.974 K 72 fill.
2. Tengeri	—	—	—	—	—	—	—	—	142 mm. 15 kg.
3. Buza	—	—	—	—	—	—	—	—	109 mm. 15 kg.
Összes jövedelme	—	—	—	—	—	—	—	—	2246 K 06 fill.
Összes kiadása	—	—	—	—	—	—	—	—	1780 K — fill.
Maradvány	—	—	—	—	—	—	—	—	466 K 06 fill.

Ez évenként a tőke gyarapítására fordítható.

A vizsgálat eredménye teljes megnyugvással töltötte el bizottságot. Mindazáltal az egyháztanács intenciójához képest a következő határozati javaslatot terjesztik be:

„1. A kamatozó terménytőke az alapszabály 9. §-a értelmében 100—100 m. mázsánál több ne legyen, nehogy a legszegényebb emberek tulságosan elterheltesse a lelkészi és tanítói fizetés ezek terhe legyen.

2. A pénzalap, mely helyben egyeseknél 8 0/0 mellett váltóra kamatoz, 15.000 koronát meg nem haladhatja; a felület, mint tőkegyarapításra szánt összeg, takarékpénztárba helyezendő, vagy belőle részvények vásárlandók, hogy annak idejében, ha az egész magtári tőkevagyon készpénzre változtatik, még takarékpénztári kamatozás mellett is fedezze az alapszabályban megjelölt czélt.“

Jelentés tudomásul szolgál, egyben bizottság javaslata elfogadtatván, határozati erőre emeltetik.

101. Kispaládra kiküldött bizottság jelentését és véleményes javaslatát beterjeszti.

Küldöttség javaslatához képest utasítja egyházmegyei közgyűlés a kispaládi egyháztanácsot, miszerint e végzés vételétől számított 30 nap alatt készítsen tervezetet, állapítsa meg, miből, miképpen és mikor kívánja felépíteni roskadozó lelkészi lakását s erről esperesi hivatalhoz jelentést adjon.

A halaszthatatlan javításokat azonnal eszközölje s még az őszön süttöt építsen, 1910. év folyamán pedig a lelkészi lakot multhatatlanul építse fel.

102. A színérváraljai egyháztanács, 1909. szept. 5. tartott gyűlésében 5. sz. a. hozott határozatának — mely szerint halaszthatatlan épületjavítások költségeinek fedezésére az egyház más alapjaiból visszatérítés kötelezettsége mellett egyezer koronát vesz kölcsön — jóváhagyását kéri.

A névszerinti szavazással egyhangulag hozott határozatot egyházmegyei gyűlésünk az I. t.-cz. 15. §. d) pontja értelmében jóváhagyja s az egyházkerületi közgyűlésre megerősítés végett fölterjeszti.

103. A köszegremetei egyház előljárósága nevében Melegh Albert lelkész, Maák Ferencz gondnok kérelmez az iránt, hogy új iskolája építtetési költségének fedezésére 8000 korona kölcsön felvétele engedélyeztessék.

A kérelem érdemleges tárgyalás alapjául el nem fogadtatik, mert az egyh. törv. értelmében kölcsönök felvétele az egyháztanácsban névszerinti szavazással döntendő el, jelen kérelemhez sem egyh. tanácsi határozat, sem jegyzőkönyvi kivonát csatolva nincs; ezen hiányok pótlása végett kérelmező egyház előljáróságának visszaadatik.

104. Olvastatott a rozsályi egyháztanács kérelme, melyben az iskolaépítés költségeinek fedezésére — amennyiben a tökesegély iránti kérelme ez idő szerint nem teljesített — 1000 korona kölcsön felvételének engedélyezését kéri.

Méltányolva folyamodó egyház törekvését és a kérelem indokait, közgyűlésünk a kölcsön felvételét engedélyezi s ezen határozatát megerősítés végett az egyházkerületre felterjeszteni rendeli.

105. A mikolai egyháztanács 1909. augusztus hó 15-én tartott gyűlésében 6. sz. a. azt határozta el, hogy az egyház a község határában emelendő Tur-töltés építési költségeihez mintegy 800 koronával hozzájárul, ez összeget esetleg kölcsön veszi s a töltés létesítése után

remélhetőleg emelkedő haszonbérből öt év alatt visszafizeti. Lelkész kéri e határozat megerősítését.

Egyházmegyei közgyűlésünk a mikolai egyháztanács fenti határozatát jóváhagyja; amennyiben pedig a hozzájárulást kölcsönből kívánja fedezni az egyháztanács, utasítja közgyűlésünk, hogy erre nézve törvényszerűen (I. t.-cz. 43. §.) hozott határozatot terjeszsen be.

106. A szatmárhegyi egyháztanács többrendbeli épületjavítás és építés költségeinek fedezésére alapot óhajtván gyűjteni, 56—1909. sz. határozatában kimondta, hogy az egyház tagjaira közmunkaváltság címen kivetett évi 700 korona adót 1910. január 1-től tíz éven át háromszorosan rója ki; az eként befolyó adó kétharmad részét az építési alaphoz csatolja, egyharmad részét pedig — mint eddig — az egyház évi rendes szükségleteinek fedezésére fordítja.

Emez építkezési alap terhére az egyháztanács már most 3000 K kölcsönt óhajt fölvenni, hogy ebből a halaszthatatlan tatarozásoknak és a harangozói lakás felépítésének költségeit — még a folyó, illetve az 1910. év folyamán — fedezhesse. Egyháztanács nevében lelkész és gondnok az 56—1909. sz. határozatot megerősítés végett beterjesztvén, kéri az egyházmegye engedélyét arra, hogy a közmunkaváltság című adót az egyháztanács 1910. január 1-től tíz éven át háromszorosan kivehesse s a legsürgősebb építkezések fedezésére 3000 K kölcsönt vehessen föl.

Minthogy az I. t.-cz. 43. §-a szerint az egyházi közteherviselés megállapításánál valamint kölcsön felvételénél névszerinti szavazás rendelő el; a megerősíteni kért 56—1909. sz. egyháztanácsi határozatból pedig nem tűnik ki, hogy az névszerinti szavazással hozott volna meg: egyházmegyei közgyűlésünk az ügyet visszateszi azzal, hogy az egyháztanács törvényes alakban hozzon újabb határozatot; esperes urat pedig fölkéri és meghatalmazza, hogy amennyiben az egyháztanács formailag is kifogástalan határozatát hozzá idejében beküldi, azt az őszi egyházkerületi gyűlésre megerősítés végett terjeszse föl.

107. Egyházmegyénk tavaszi közgyűlése Sátor Dávid és dr. Harcsár Géza urakból álló küldöttséget oly utasítással küldött a vámfalui egyház kebelébe, hogy a lelkészi és tanítói földek árát képező kölcsönkötvényeket vizsgálják át és állapítsák meg, törvényesen biztosítva vannak-e a követelések s gondoskodjanak arról, hogy ahol a

követelések kellően biztosítva nincsenek, azok kellő körültekintéssel behajtassanak.

Bizottság mindent elkövetett feladatának megoldására, azonban sikertelenül, mert leveleire a presbyterium rendszerint kitérő választ adott, kiszállása idején pedig, bár eleve értesítette megjelenése idejéről az egyháztanácsot, se a gondnok, se a presbyterek nem jelentek meg, sőt lelkészszel is csak néhány órai várakozás után találkozhatott. A helyszínén annyit megállapított, hogy a hivatolt tőkék már legalább papíron külön lezeltetnek s hogy 1909. január 1-én 3240 korona a tőkéből visszafizettetett; de ez lelkész állítása szerint 1000 korona pénztári maradvány kivételével újból kölcsönözöttetett. Bizottság meghagyásához képest az 1000 korona maradvány utólag takarékpénztárba helyeztetett.

Vonatkozó jelentésében javasolja küldöttség, miszerint az 1909. augusztus 22-én kelt s az iratok közt fekvő kimutatásba foglalt kötvényeket, valamint a lelkészi és tanítói földek alapjából időközben kiadott kölcsönök kötvényeit a vámfalui egyháztól kiküldöttje által karhatalommal is vegye el az egyházmegye, egyben a fenforgó fegyelmi vétség megtorlása végett az összes iratokat a fegyelmi bíróság elnökéhez tegye által.

Kapcsolatban tárgyalatott a vámfalui presbyterium beadványa, melyben az ügy ismertetése után azzal védekeznek, hogy tévedésből nem lettek egybehíva s nem jelentek meg a küldöttség kiszállása idején a presbyterek s beadványukban ígérik, hogy a felsőbb hatóság rendeletét szigoruan betartják, a hitelt felmondják, a befolyó pénzt utolsó fillérig takarékpénztárba helyezik. Kérdik, terheli e őket felelősség a takarékpénztárba helyezett pénzért? Végül arra kéri az egyházmegyét, ne ítélje őket szigoruan, mert hiszen a tűz és árvíz sújtotta lakosokon, jobbára híveinken segítettek azzal, hogy helybe kölcsönözték ki a lelkészi és tanítói földek vételárát.

Küldöttség beterjesztett jelentéséből sajnálattal értesül egyházmegyei közgyűlés arról, hogy a vámfalusi egyháztanács nemcsak tiszteletlenséget, de egyenesen engedetlenséget tanúsított az egyházmegye rendelkezésével szemben s így az V. t. cz. 34. §. 4-ik pontjába ütköző fegyelmi vétséget követte el. Hivatkozott határozatát aként kívánja érvényre emelni, miszerint elrendeli, hogy az egyháztanács által 1909. augusztus 22-én kiállított kimutatásban foglalt kötvényeket, valamint az időközben, szintén a belhivatalnoki

földek árából kiadott kölcsönök kötvényeit a vámfalui egyháztól átveszi. Az átvétellel megbizsa Sátor Dávid és dr. Harcsár Géza urakat és felhatalmazza ugyanőket, hogy ha szüksége beállana, karhatalommal is érvényesítsék e határozatot, melyet az avasi járás szolgabírói hivatalával is közöl közgyűlésünk.

Az eljárás befejezése után az összes iratokat a fegyelmi bíróság elnökéhez átteszi.

108. A nagybányai egyház eladta a tulajdonát képező, Nagybánya 159. számú telekjegyzőkönyvében 1387. és 1390/b. hr. számok alatt foglalt ingatlanbóli illetőségét 2000 koronáért Dobrosi Mihály birtokos és neje szül. Makovics Teréz nagybányai lakosoknak; a láposhidegkuti 204. sz. telekkönyvi betétben 1222. hr. sz. alatt foglalt ingatlanbóli illetőségét pedig 2500 K vételárért Bánk János a Lászlóé és ifj. Bánk László a Lászlóé földmives láposhidegkuti lakosoknak. Az eladást egyháztanács azzal indokolja, hogy e részbirtokok nehezen kezelhetők, kevés hasznot adók, az eladási ár jóval nagyobb jövedelmet biztosít s ezt az esperesi kiküldöttek is igazolják s az eladás jóváhagyását javasolják.

A nagybányai egyházra pénzügyileg előnyös mindkét eladást jóváhagyja s megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlésre felterjeszi közgyűlésünk.

109. A józsefházai egyháztanács, 39. és 53—1909. sz. határozatok alapján a józsefházai 111. sz. betétben A. I. 1—3. sor, 28. 29. 30. hr. sz. alatt foglalt házat és beltelket, melyre az egyháznak 164 K 78 f követelése bekebelezve volt, szept. 1-én tartott nyilvános árverésen 1810 koronáért megvette. Ugyancsak 53—1909. sz. a. hozott határozatában kimondotta, hogy a vételár kifizetésére a nagybányai részvénytakarék-pénztártól 6 $\frac{1}{2}$ % kamat mellett 2000 K váltókölcsönt vesz föl. 56—1909. sz. határozata szerint pedig a fenti, árverésen vett ingatlant Székely József józsefházai lakosnak 2200 K vételárért eladván, e határozatok jóváhagyását kéri.

Egyházmegyei közgyűlésünk a józsefházai egyháztanács vonatkozó határozatait jóváhagyván, megengedi, hogy az egyház a józsefházai 111. sz. betétben A. I. 1—3. sor, 28. 29. 30. hr. sz. alatt foglalt s árverésen megvett ingatlant a betérjesztett adásvételi szerződéssel Székely József és neje józsefházai lakosoknak 2200 K vételárért eladja s addig is, mig ez adásvételt az egyházkerületi közgyűlés — hova az

ügy megerősítés végett fölterjesztetik — megerősíti: engedélyt ad arra, hogy az árverési vételár kifizetésére az egyháztanács a nagybányai részvénytakarékpénztártól a presbyterek kezessége mellett $6\frac{1}{2}\%$ -ra 2000 K kölcsönt vegyen föl, úgy azonban, hogy e kölcsön a Székely József és nejével kötött adásvételi szerződés jogerőre emelkedése után a nagybányai részvénytakarékpénztárnak 15 napon belül visszafizetessék.

110. A nagypaládi egyháztanács 1909. szept. 5. tartott gyűlésében 2. sz. a. hozott határozattal megújítja az egyházmegyei közgyűlés által már két ízben (v. ö. 81—1907. és 113—1908. sz. egyhm. határozatokat) tárgyalt kérelmét a *Turéger* és a *Nagyéger* dűlőben fennálló fáinak eladhatását illetőleg. Beterjeszti idevonatkozólag Marton Sándor m. kir. erdőtanácsos f. é. aug. 1. kelt szakvéleményét, melyben főleg a helybeliek közt kicsinyben való értékesítést ajánlja oly módon, hogy 1) a műfának nem alkalmas törzsek lábánál szálszerűen elárverezendők, ugyanúgy az égerfák; 2) a többi fa lehetőleg fűrészszel döntendő, a törzs műfa része a maga természetes hosszában meghagyandó, a többi ág, galy stb. levágva elárverezendő. A műfák számozva megbecsülendők a csatolt kimutatás alapul vétele mellett és egyenként eladandók, szabad alku mellett. A tavasz elejére fentmaradók egyszerre adhatók el árverésen.

Egyházmegyei közgyűlésünk a nagypaládi egyháznak megengedi, hogy a *Turéger* és *Nagyéger* dűlőben fennálló fáit a 81—1907. sz. egyházmegyei határozathoz való szoros alkalmazkodás mellett nyilvános árverésen, egy tömegben való eladás útján értékesítse; egyszersmint utasítja az egyháztanácsot, hogy a befolyó vételárt a templomépítésnél leendő felhasználásig takaréki betétként kezelje.

111. A pettyéni egyháztanács 1909. aug. 1. tartott gyűléséből 2. sz. a. engedélyt kér közgyűlésünktől arra, hogy 408 K 24 fillért kitevő harangalapját — minthogy Böszörményi Sándor egyházi főgondnok és Helmeczy József egyházmegyei gondnok két harangot a maguk költségén öntettek volt az egyház részére, az egyház pedig több mint kétezer koronát költött temploma javítására — egyházi közszükségletek fedezésére fordíthassa.

Tekintettel a felhozott indokokra, egyházmegyei közgyűlésünk engedélyt ad a pettyéni egyháztanácsnak arra, hogy harangalapját egyházi közszükségletei fedezésére for-

dítsa, azzal, hogy a vagyonleltárban harangalapként kezelt 408 K 24 f tőke onnan mint ilyen töröltessék.

112. A színérváraljai egyháztanács kérelme az iránt, hogy a színérváraljai 7. sz. tjkvben 4749/2. 4751. 4752. 4753. hr. sz. a. felvett ingatlanok, miután tévesen lettek a színérváraljai ref. egyház javára és tulajdonául telekkönyvezve, mert ezen birtokrészletek tényleg Sólyom Zsigmond és neje Ecsedi Terézia tulajdonát képezik és mert ezen birtokra bekebelezett dézsma-váltság a bemutatott egyháztanácsi határozat tanúsága szerint tényleg kifizettetett, ezen birtokrészletek a tényleges tulajdonosok nevére kiigazítás czimén irattassanak vissza és ezen átírás eszközzésére szükséges becsatolt nyilatkozat közgyűlésünk által hagyassék jóvá.

A becsatolt nyilatkozat telekkönyvi jogszerzésre alkalmatlan lévén, azzal adatik vissza, hogy a nyilvánkönyvi átírásra alkalmas s a tkvi rendtartásnak megfelelő, mindkét szerződő, illetve nyilatkozó fél által aláírandó s szabályszerűen megelőttemezendő okiratot esperes urhoz terjeszszék be, ki feljogosíttatik, hogy ezen szabályszerű okiratot az egyházkerületi közgyűléshez megerősítés végett terjeszsze fel.

113. Olvastatott a görbedi egyház kérelme, melyben előadják, hogy a szatmárgörbedi 5. sz. tjkvi betétben 586/3. hr. sz. a. felvett ingatlan 2 hold 500 □ öl területtel a betétszerkesztés alkalmával a bizottsági férfiak téves bemondása folytán tévesen lett a szatmárgörbedi ref. egyház iskola-tanítói hivatala nevére telekkönyvezve, mert annak régi idő óta tényleges és békés birtokosai Lázár Gábor és Németh János szatmárgörbedi lakosok; másfelől a szatmárgörbedi 203. tjkvben 624/1, 624/2. hr. sz. a. foglalt birtokrészletek 3 hold 1443 □ öl területtel szintén tévesen lettek Lázár Gábor és Németh János szatmárgörbedi lakosok nevére telekkönyvezve, mert ezen ingatlanok a szatmárgörbedi iskola tanítói hivatala, illetve az egyház által használtatnak már több évek óta békésen; a tényleges birtoklásnak megfelelőleg kéri kölcsönösen a becsatolt s az átírás alapjául szolgáló nyilatkozat jóváhagyását.

A kérelemben előadott tényállás az egyháztanácsnak ide vonatkozó határozatával megerősítettén, közgyűlésünk által jóváhagyatik s a jogügylet felsőbb megerősítése végett a főt. és mélt. egyházkerületi közgyűléshez felterjesztetni határoztatik.

Tekintettel azonban arra, hogy a 203. sz. tkvi betétben 624/1, 624/2. hr. sz. a. ingatlanok el vannak terhelve, a

szerződés csak akkor fog kiadatni a kérvényező egyháznak, ha igazolja, hogy az általa tényleg birt ingatlant Lázár Gábor és Németh János tehermentesítették.

114. Olvastatott az uszkai egyháztanács kérelme, melyben előadja, hogy az egyháznak tulajdonát képező s több mint 40 év óta iskolai czélokra háborítatlanul birt iskolai belsőség még ma sem áll az egyház nevén telekkönyvileg, hanem ezen birtok Mayerszky Mihály debreczeni lakos, vasutigazgató nevére van telekkönyvezve és a belsőség értékösszegének zálogjogával megterhelve; kérelmez az iránt, hogy egyházmegyei közgyűlésünk az egyház érdekeinek megvédése céljából a kérdéses birtoknak az egyház nevére tehermentesen leendő telekkönyvezésére nézve nyújtson segédkezet és az egyháztanácsot e tekintetben hathatósan támogassa.

Miután sem a kérelemben, sem az egyháztanácsi határozatban a kérdéses birtoknak telekkönyvi, illetve helyrajzi száma kitüntetve nincs, közgyűlésünk nincs abban a helyzetben, hogy már ezuttal konkrét véghatározatot hozhasson; de méltányolva az egyház kérését, az egyház érdekeinek megvédése céljából öt eljárásában szívesen támogatja s az iratok kiadása mellett megbizza egyházmegye ügyészét, hogy az ingatlan jelenlegi telekkönyvi tulajdonosával lépjen hivatalos összeköttetésbe s a törvény korlátai között kérelmező egyház érdekében a hivatalos lépéseket tegye meg s amennyiben szükséges, a telekkönyvi állást peres uton is rendezze.

115. A patóházai egyháztanács nevében lelkész beterjeszti a királyi kincstárral kötött bérszerződést, mely szerint az egyház a patóházai 301. sz. betétben 66. 67. hr. sz. alatt foglalt házát az állami óvoda elhelyezésére 1909. szept. 1-től kezdődő 12 évre évi 600 K-ért bérbeadja. A szerződést az esperesi hivatal 65—1909. sz. a. előzetesen jóváhagyta.

Egyházmegyei közgyűlésünk a beterjesztett és előzetes jóváhagyással ellátott bérszerződést véglegesen jóváhagyja.

116. Sipos Károly nagypaládi lelkész orvosi bizonyítvánnyal igazolt szolgálatképtelenség alapján káplántartási jogot kér, 1908. aug. 1-ig visszamenőleg.

Egyházmegyei közgyűlésünk részvétellel veszi tudomásul a javakorában terhes betegséggel meglátogatott buzgó lelkész nehéz helyzetét s a kért káplántartási jogot részére készséggel megadja.

117. Korodán Tivadar aranyosmedgyesi lakos kéri az egyházmegyei közgyűlés engedélyét ahhoz, hogy jogelődje, Tereszuczki Imre által az aranyosmedgyesi ref. egyháztól cserélt s az aranyosmedgyesi 18. számú telekjegyzőkönyvben foglalt, de időközben a betétszerkesztés folytán 43. számú betétben 767/1. helyrajzi számot kapott kis darab ingallant, mely még mindig az aranyosmedgyesi egyház nevéen áll telekkönyvileg, saját nevére irathassa, annál is inkább, mert a cserélt föld már régen az aranyosmedgyesi ref. egyház nevére van kebelezve. Csatolja az aranyosmedgyesi egyház beleegyező nyilatkozatát.

Közgyűlésünk engedélyezi, hogy az aranyosmedgyesi ref. egyház nevéen álló, de cserébe Tereszuczki Imrének, illetve jogutódja, Korodán Tivadarnak adott, 43. sz. betétben 767/1. hrsz. alatt foglalt ingatlan Korodán Tivadar nevére telekkönyvileg bekebeleztesse. Jelen határozatát megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlésre felterjeszti; mielőtt azonban megerősítésre fölterjesztené, a bekapcsolt Nyilatkozatot visszaadja kérelmezőnek azzal, hogy szabályszerűen irassa alá.

118. Az amaczi egyháztanács 1909. július 18. napján 49. sz. a. hozott határozatában, névszerinti szavazással egyhangulag kimondotta, hogy az új iskola építési költségeinek fedezésére 8000 (nyolc ezer) korona kölcsönt vesz és pedig 3500 K-t az egyházmegyei gyámintézetből, 4500 K-t saját alapjaiból s e kölcsönöket 20 év alatt fizeti, illetve téríti vissza.

Egyházmegyei közgyűlésünk az amaczi egyház 49—1909. számú határozatát egész terjedelmében jóváhagyván, 8000 K kölcsön vételére a maga részéről engedélyt ad s a kölcsönügyet végleges megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlésre fölterjeszti.

119. A nagyhodosi egyháztanács a lelkész és tanító részére díjlevélben biztosított szolgálmányokat és tandíjat közmegegyezéssel pénzben kívánja teljesíteni és pedig a lelkészt illető szolgálmányokért fizet 80 koronát, a tanítót illetőkért 10 koronát évente, a tandíjat 259 korona 20 fillérrel váltja meg. A díjlevelek többi részét továbbra is természetben fogja kiszolgáltatni. Adókulcsul az egyh. törvény III. szakasz 13. §-ának a) b) pontjában előirt kulcsot fogadja el egyháztanács s mivel e kulccsal a szükséglet nem fedezhető, kéri, hogy a fedezetlenül maradt összeget rendkívüli adóképpen vethesse ki. Kéri határozatainak megerősítését.

Közgyűlés a nagyhodosi egyháztanács határozatát jóváhagyja, a rendkívüli adó kivetését megengedi.

120. A sándorhomoki egyház tanácsa kérelmez az iránt, hogy az egyház belhivatalnokai fizetésügyének rendezése céljából egy bizottság a helyszínére sürgősen küldessék ki.

Mély sajnálattal veszi tudomásul közgyűlésünk kérelmező egyház beléletében lábra kapott viszálykodást. A rend helyreállítása, a békés egyetértés és együttélés megszilárdítása indokából s a belhivatalnokok fizetésügyének rendezése céljából Csaba Adorján világi és Papolczy Zoltán egyházi tanácsbíró urakat a helyszínére kiküldi.

Egyben a homoki egyház előjáróságát elkötelezi, hogy a felmerülendő költségek fedezetére 30 koronát az esperesi hivatalba azonnal fizessenek be.

121. A méhteleki egyháztanács kéri, miszerint tekintettel a hívek nehéz helyzetére, oldja fel egyházmegyei közgyűlés 1908. évi 94/IV. sz. határozatát, hogy az 1907. évben közszükségletre fordított 313 kor. harangalapot s annak 6%-os kamatát rendkívüli egyházi adókivetéssel fedezze s engedélyezze, hogy azt a folyó évi pénztári maradványból térithesse vissza.

Egyházmegyei közgyűlés a méhteleki egyháznak megengedi, miszerint a harangalapot az adósegély folytán előálló folyó évi pénztári maradványból térítse vissza.

122. Rozsály beterjeszti vagyonleltári iveit megerősítés végett.

Beterjesztett vagyonleltári iveket közgyűlésünk megerősíti.

123. Egyházmegyénk 87—1908. és 6—1909. sz. határozataira vonatkozva a tisztabereki egyháztanács jelenti, hogy templomépítési alapja ez idő szerint 7,300 K és 100,000 téglá; az alap gyűjtését folytatja s mihelyt elegendő alappal rendelkezik, az építést megkezdi. Sárközi lelkész arról tesz jelentést, hogy az egyháztanács templomépítési terv és költségvetés elkészítésével Nagybánya város mérnökét megbízta, a lelkészi lak javítása ügyében még véglegesen nem határozott. Nagyodos ez évben lelkészi lakását kellő fedezet hiányában, a szűk termés és drágaságra tekintettel, nem javíttathatja. Adorján előbb iskolája sürgős bővítését eszközli, az anyagok beszerzését már meg is kezdte, az építkezés befejezte után a lelkészi lakást is kijavítja. Rozsály jelentést nem adott. Szamoskóród a lelkészlak építésére vonatkozólag azt kéri, hogy engedje meg az egyházmegyei közgyűlés, miszerint a meglevő lelkészlakot egészen új fallal lássa el s a tetőt cserépszindelylyel fedje be, anyagi erejéhez mérten jó karba hozhassa és lakhatóvá tegye.

Beküldött jelentéseket közgyűlés tudomásul veszi, Szamoskóródnak megengedi, hogy lelkészi lakját megjelölt módon jó karba helyezze. Rozsályi egyháztanácsot fegyelmi eljárás terhe alatt utasítja arra, hogy az 1909—6/II. sz. egyhm. határozatot tárgyalja s megállapodásairól e végzés vételétől számított 30 nap alatt esperesi hivatalhoz jelentést adjon. Buzdítja egyházmegyei közgyűlés a szóban forgó egyházakat, hogy a megjelölt czélok elérésére tőlök telhető erővel törekedjenek.

124. Olvasatott a lázárii egyház előjáróságának a főtiszteletű egyházkerületi közgyűléshez intézett ama kérelme, melyben hivatkozva szűkös anyagi helyzetére, az egyházat az 1909. évi parókhialis díj fizetése alól felmenteni kéri.

Mennyiben a parókhialis díj elengedése kizárólag a főtiszteletű és méltóságos egyházkerületi közgyűlés jogkörébe tartozik, közgyűlésünk a kérelmet felterjeszti.

De amennyiben köztudomás szerint egyházmegyénknek több egyháza még szánandóbb anyagi helyzettel küzd, amelyek hasonló kérelemmel soha sem járultak a főt. kerülethez: közgyűlésünk a kérelmet elvből nem pártolja és ajánlatával sem látja el.

125. Olvasatott a következő *Jegyzőkönyv*, mely felvétel a nagybányai reform. egyh. megye segélyosztást javasoló bizottságának 1909. szeptember 20-án Bikszádon tartott gyűlésében.

Jelenvoltak alulirottak.

I. Felvételnek a benyújtott kérvények és pedig először is a közalapi segélyért folyamodó egyházak kérő izei. Segélyért folyamodik: Sárközujlak építkezésből fentmaradt adóssága törlesztésére 3120 koronát, Nagykolcs templomépítésből fentmaradt adóssága törlesztésére 1000 koronát, Magosliget iskolaépítésre 600 koronát kér.

Bizottság ajánlja: Sárközujlakot 3120 korona, Nagykolcsot 1000 korona és Magosligetet 600 korona segélyre.

Bizottság javaslatához képest közgyűlésünk közalapi segélyre melegen ajánlja Sárközujlakot építésből fentmaradt adóssága törlesztésére 3120 K, Nagykolcsot templomépítésből származott adóssága törlesztésére 1000 K és Magosligetet iskolaépítés végett 600 koronára.

126. II. Egyházmegyei államsegélyért folyamodnak: Apahegy, Homok, Nagykolcs, Szamoskóród, Tisztaberek, Rozsály, Hirip, Sárközujlak, Batiz, Uszka, Kispeleske.

Bizottság nehéz kérdés elé állított e tizenegy egyház kérvényezése által, mert csak öt segély felett rendelkezik s meg van győződve arról, hogy az összes kérvényezők rá vannak utalva a segélyre.

Mindamellett mérlegelve a szükséges és szükségesebb kényszerhelyzetet, valamint tekintve az építkezések kisebb vagy nagyobb arányu előkészítését, következőkben terjeszti elő javaslatát:

1. Tisztaberek az első 1000 koronás segélyre ajánltatik, mivel iskolája tarthatatlan és az építéshez elő van készítve s az egyház szegénysége és tehetetlensége külsőleg is szemmel látható.

2. Batiz és Hirip 400—400 korona segélyre ajánltatnak, mivel Batiz e segélyre már a múlt évben előjegyeztetett, melyre már akkor is kimutathatóan nagy szüksége volt. Hirip több éven át nagy áldozatok árán, a lelkész és egyháztanács kitartó küzdelmei mellett tartja fenn iskoláját az állami mellett s most iskolája kibővítésére hivatván fel közigazgatási bizottság által, méltán elvárhatja, hogy kimerült anyagi forrásai támogatására némi segélyezéssel jöjjön az egyházmegye is.

3. A 200 koronás segélyt Szamoskóród részére javasoljuk kiadni, a lelkészlak építési költségeinek némi pótlására, annyival inkább, mert a múlt évben nyert és iskolaépítésre kiutalt segélyt, 1000 koronát visszaadta, mivel meggyőződött arról, hogy iskolájának pár év alatt megtörténhet az államosítását meg nem akadályozhatja. Most templom és lelkészlak építésének nagy feladata előtt áll.

4. A Szamoskóród részéről visszafizetett 1000 koronás segélyre nézve javasolja bizottság, hogy azt két egyenlő részre osztva, 500 koronát Apahegynek, 500 koronát pedig Rozsálynak utaljon ki az egyházmegye.

Bizottságunk nem lát helyesebb megoldást e megmaradt segély kiadására vonatkozólag, mert mindkét egyház rá van utalva és iskolaépítésének dolgával elő van készítve.

E javaslat mellé azon pótindítványt csatolja még bizottság, hogy ha e két egyház más forrásból ezuttal szintén hasonló mérvű segélyben részesülne, akkor ez a segély más egyháznak, péld. Kispeleskének vagy Sándorhomoknak adassék ki.

A többi kérvényező egyház nem segélyezhető ezuttal ez alapból, részint mert szükségletök halasztható, részben mert nem voltak felszerelve teljesen és szabályszerűen kérvényeik.

Egyházmegyei államsegélyből Tisztaberket 1000 K, Batizt és Hiripet 400—400 K, Szamoskóródot 200 K segélyben részesíti közgyűlésünk.

A Szamoskóród által visszafizetett 1000 koronából 500 koronával Apahegyet, 500 koronával Rozsályt segélyezi közgyűlés, úgy azonban, hogyha e két egyház más forrásból hasonló mérvű segélyben részesülne, e segély Kispeliskét, avagy Sándorhomokot illeti.

127. III. Egyházkerületi népiskolai tőkesegélyért következő egyházak folyamodtak: Rozsály 2000, Apahegy 2386, Tisztaberek 4000, Pettyén 4000, Uszka 5094, Kőszegremete 10000, Kispeliske 4000 korona segélyt kérnek.

Bizottság meg van győződve arról, hogy az egyes esetekben kért nagy összegű segély nevezett alapból nem folyósítható; mindamellett meghagyja érintetlenül a kért összegeket s a kérvényező egyházakat segélyezésre ajánlja.

Közgyűlésünk egyházkerületi népiskolai tőkesegélyre ajánlja Rozsályt 2000, Apahegyet 2380, Tisztabereket 4000 Pettyént 4000, Uszkát 5094, Kőszegremetét 10000, Kispeliskét 4000 koronára.

128. IV. A reform. segélyegylethez felfolyamodnak: Erdőd 300, Makai Elek 260 koronát kér az erdői egyház missiói ellátásáért, Sárközujlak 500 K, Szamoskóród lelkész lak építésre egy osztalékot, Józsefháza adósságtörlesztésre 200 K, Avasfelsőfalú lehető legnagyobb összeget imaházalap növelésére.

Folyamodó egyházakat segélyre ajánlja bizottság. Makai Elek lelkész e csoporthoz csatolt kérelmét is figyelemre méltónak tartjuk és őt segélyre ajánljuk, mivel hasonló segélyezések már történtek közelebb a nagyszalontai egyházmegyében.

Ref. segélyegyleti segélyre Erdődöt 300, Makai Eleket 260, Sárközujlakot 500 K, Szamoskóródot egy osztalékra, Józsefházát 200 K, Avasfelsőfalut a lehető legnagyobb összegre melegen ajánlja közgyűlésünk.

129. V. Rendkívüli államsegélyt kérnek: Joó Kálmán szárazberekai lelkész gyermekei taníttatása és súlyos betegsége gyógyítási költségeire; Öry Tamás lázári lelkész családjában állandó súlyos betegség gyógyítási költségeire; Melegh Albert kőszegremetei lelkész elemi csapásból származó kárának enyhítésére; Pásztor István magosligeti lelkész szintén elemi csapásra hivatkozva; Kócsi Péter nagyhodosi lelkész elemi csapásra hivatkozva kérnek segélyt. Nagy József szatmárhegyi kántor szeme operáltatása költségeire, Huszár Benedek pálfalvi tanító gyermekei taníttatása és betegségek gyógyítási költségeire, Oroszlán István

gyermekai taníttatására, Horváth László garbolczi tanító betegsége gyógyíttatási költségeire, Bagoly Albert görbedi tanító szegénységére hivatkozva kérnek segélyt.

Bizottság ismerve kérvényezők nehéz helyzetét egyetemlegesen segélyre ajánlja őket.

Rendkívüli államsegélyből részesítésre ajánlja közgyűlésünk: Joó Kálmán, Öry Tamás, Meleg Albert, Pásztor István, Kócsi Péter lelkészeket, Huszár Benedek pálfalvai, Oroszlán István szárazberekai, Horváth László garbolczi tanítókat.

130. VI. A kérvények elbírálásánál megnehezíti az áttekintést az a körülmény, hogy kérvényezők a külső felzeten nem tüntetik ki a kért összeget azon segélyeknél, hol az kitüntethető volna és nem jelölik meg sehol, hogy ugyanazon alapból, mikor és mennyi segélyben részesültek s a bizottságnak legalább három évre visszamenőleg minden egyes esetről át kell nézni a jegyzőkönyveket; javasolja azért:

Mondja ki határozatban a Nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés, hogy a kérvényezők azon segélyeknél, hol ez számszerűleg kitüntethető, jelezzék a felzeten a kért összeget, valamint azt is jelezzék, hogy ugyanazon alapból — legalább három évre visszamenőleg — mennyi segélyben részesültek?

Kelt mint fent. *Balogh István* biz. elnök. *Sinka Lajos*.

A kérvények elbírálhatása szempontjából kimondja egyházmegyénk közgyűlése, hogy a kérvényezők azon segélyeknél, hol ez számszerűleg kitüntethető, jelezzék a felzeten a kért összeget és azt, hogy az igénybe veendő segélyalapból 3 évre visszamenőleg mennyi segélyben részesültek.

131. A segélyosztás alkalmából

elhatározza egyházmegyei közgyűlésünk, hogy ha a segélyezett egyházak valamelyike iskoláját államosítja, a 10 éven belül nyert segélyt az egyházmegyének visszatéríteni tartozik.

132. Olvastatott a számvizsgáló bizottság *jegyzőkönyve*, mely felvétellett Bikszádon, 1909. évi szeptember hó 20-ik napján tartott ülésben.

Jelenvoltak: Tóth Mór elnökle alatt Kálmán Sándor, Papp József, dr. Vass Gyula, Joó Kálmán számvizsgáló bizottsági tagok.

I. Elnök az ülést megnyitva, azon javaslatot terjeszti elő, hogy a beterjesztett számadásokat bizottság egyenként vegye tárgyalás alá.

Bizottság a javaslatot elfogadva a számadásokat egyenként bírálja el s véleményét, mint *határozati javaslatot* az egyes számadásokról következőkben terjeszti egyházmegyei közgyűléshez:

a) *Tisztaberek.* 1907. évi közpénztári számadása számadatilag helyes ugyan, de bevételei, bár tekintélyes összegekről van szó, ellennyugtázva nincsenek, mindazáltal megerősítetik azon észrevétel mellett, hogy jövőre bevételeit is ellennyugtával igazolja s az egyház érdekében teljesítendő fuvarozást közmunkával eszközölje.

1908. évi közpénztári számadása is az előző számadásra tett észrevételekre utalással hagyatik helyben.

b) *Rozsály.* 1907. évi közpénztári számadása, alakilag, számadatilag helyes lévén, megerősítetik.

1908. évi közpénztári számadása visszaküldetik, azzal, hogy a gondnoki napló 5. tétele alatti 58 K 14 f-t ellennyugtával, az 55. tétel alatti 19 K 32 f-t és a 89. tétel alatti 33 K 64 f-t szintén nyugtákkal igazolja; a 88. tétel alatt kitüntetett 112 K 88 f-re nézve pedig adjon pontos felvilágosítást, hogyan jön ki ez összeg, mert a becsatolt adókönyv az 1908. évről csak 84 K 78 f adó befizetését igazolja.

c) *Uszka.* Eredetiben becsatolt közpénztári s faalap számadásai visszaküldetnek s azoknak megvizsgálására 70—1908. sz. végzéssel kiküldött bizottság újból felkératik.

d) *Apahegy.* Tőkepénztári számadása 1908. évről helyesnek találván, megerősítetik.

e) *Dobrácsapáti.* Tőkepenzeiről betérjesztett 1908. évi számadása azzal erősítetik meg, hogy hibás összeadás folytán a végösszeg nem 1705 K 77 f, hanem 1715 K 77 f.

f) *Batiz.* Azon jelentése, hogy lelkész és tanítói fizetés alapja 2983 K 84 f s ez takarékpénztárban van elhelyezve, jóváhagyólag vétetik tudomásul.

g) *Kakszentmárton.* Magtári s templomépítési alap kimutatásai 1908. évről rendben találván, helyben hagyatnak.

h) *Kishodos.* 1908. évi közpénztári számadása visszatétetik azzal, hogy tőkepénzét attól elkülönítve tüntesse ki.

1908. évi magtári számadása helyben hagyatik azon utasítás mellett, hogy egyházi előjáróság a kamathátralék behajtását ez évben eszközölje s oda munkáljon, hogy jövőre hátralék-kamat ne szerepeljen.

i) *Mikola.* 1908. évi magtári kimutatása most helyben hagyatik, de jövőre magtári számadást terjeszsen be, melyben az adósok neve, tartozása és annak minősége is kitüntetve legyen.

k) *Méhtelek*. Miután beterjesztett 1908. évi közpénztári számadásában az egyházmegye f. évi 37. sz. határozatában III. d) alatt észrevételezett tételek igazolását s helyesbítését eszközölte, számadása helyben hagyatik.

l) *Garbolcz*. 37—1908. sz. egyházmegyei határozat értelmében az 1908. évi közpénztári számadására vonatkozó utólagos igazolása jóváhagyólag tudomásul vétetik.

m) *Magosliget*. 1907. és 1908. évi közpénztári számadásai helyben hagyatnak azzal, hogy 1908. évben tankönyvekre történt 62 korona kiadása, miután az bevételben nem szerepel, a gondnok terhére iratik s 1909-iki számadásában kimutatandó.

n) *Kispeleske*. Templomépítési alap számadása számadatilag helyes ugyan, de tételei nyugtával nem igazoltak, ennek pótlása végett visszátétetik.

o) *Szamoskóród*. 1908. évi közpénztári számadása — a tanítói fizetést nyugtával igazolván — megerősíttetik.

p) *Apa*. 1908—9. évi magtári számadásai teljesen rendben lévén, megerősíttetnek.

r) *Köszegremete*. 1907. és 1908. évi közpénztári számadásai azon figyelemztetéssel hagyatnak helyben, hogy jövőre az ellennyugták csatolására is kiváló gondot fordítson.

Ellenben a közpénztári számadáshoz csatolt *Jegyzet* alatti kimutatást nem lehet tekinteni tőkepénz számadásnak, épp ezért felhivatik, hogy ide vonatkozó számadását, melyben az adósok neve, tartozásának mennyisége, annak kamata s évenkénti fizetése foglaltassék s ez előjáróság által elfogadva s aláírva legyen, utólag terjeszsze be.

s) *Sándorhomok*. 1907. évi tőkepénztári kimutatása tudomásul vétetik.

Azonban 1908. évi közpénztári számadása s ahoz csatolt tőkepénztári kimutatása a kettő nem egyezése miatt visszátétetik. Ugyanis előbbiben hátralékul 128 K 31 f-t tüntet ki, míg utóbbiban ugyanezt bevételül mutatja ki.

II. Miután számvizsgáló bizottság a megvizsgált különmemű egyházi számadásokból az egyes egyházak tőkeállományát csak számadatilag bírálhatja meg, de annak mibenlétéről személyesen meg nem győződhetik, felkérendőnek véli egyházmegye útján az egyházi látogató küldöttségeket, hogy egyházlátogatás alkalmával az egyházi tőkepénzek okmányait tüzetesen vizsgálják meg.

III. Számvizsgáló bizottság elnöke előterjeszti, hogy az egyházi

számadások forma tekintetében való különfélesége kiküszöbölése céljából szükséges lenne egy egyöntetű forma megállapítása s erre nézve bemutatja a nagykarolyi egyházmegyében már közhasználatban levő számadási *Főkönyv*, valamint az ennek megfelelő s az egyetemes konvent által megállapított *Költségvetési előirányzat* minta-példányát.

Számvizsgáló bizottság a bemutatott példányokat teljesen megfelelőnek találja s felkéri egyházmegyei közgyűlést, hogy az egyházak költségére azok kellő szamu sokszorosítását mondja ki s jutassa egyházak használatára, elkötelezván azokat már e folyó évi közpénztári számadások készítésénél e megszabott formához való alkalmazkodásra.

Bikszád, 1909. szept. 20-án. *Tóth Mór* sz. v. b. elnök, *Papp József*, *Kálmán Sándor*, *Joó Kálmán* sz. v. b. tagok.

A számvizsgáló bizottság jegyzőkönyvében I. sz. a. foglalt határozati javaslatokat egytől-egyig határozati erőre emeli közgyűlésünk s a II. és III. sz. a. beterjesztett indítványok elfogadásával kimondja, hogy az egyházlátogató küldöttségek az egyházi tőkepénzek okmányait tüzetesen vizsgálják meg; továbbá aljegyzőt megbízza, hogy a bemutatott számadási főkönyvnek és költségvetési előirányzatnak kellő számban leendő nyomtatásáról gondoskodjék; a nyomtatványokat az egyes egyházaknak küldje meg; az egyházak pedig már az 1909. évi számadás elkészítésénél az itt elfogadott nyomtatványokat használják.

133. Egyházmegyei tanítóegyesület beterjeszti alapszabályzatának 4 példányát s kéri annak megerősítését, egyben a vallás- és közokt. miniszteriumhoz való felterjesztését. Tanügyi bizottság az alapszabályokat megerősíthetőnek véleményezi.

Egyházmegyei közgyűlésünk a „Nagybányai Ref. Egyházmegyei Tanítóegyesület alapszabályzatát“ azon hozzáadással erősíti meg, hogy nevezett egyesület közgyűlésének jegyzőkönyvét esetről-esetre terjeszse be az egyházmegyére, az alapszabályzatnak a vall. és közoktatási miniszteriumhoz való felterjesztést pedig az egyesület elnöksége saját hatásköréből folyólag eszközölje.

134. Olvastatott Magoss Ferencz lelkészi főjegyző kérelme, melyben a lelkészi főjegyzői tisztségről szemének gyengesége okából és más szintén fontos körülményeknél fogva, megköszönve a benne helyezett bizalmat, tisztelettel leköszön, lemondását elfogadni kéri és a lelkészi főjegyzői tisztség betöltése iránt további intézkedést kér.

Közgyűlésünk a lemondást el nem fogadja, főjegyző iránt bizalmát egyhangulag kifejezi s a további működésre felkéri.

135. Szentiványi Gyula fürdőtulajdonos urnak azon kiváló szíves-ségéért, hogy a fürdő nagytermét a közgyűlés számára átengedte s a gyűlési tagok elhelyezését lehetővé tette, valamint Teller Ferencz fürdő-igazgató urnak a gyűlés folyama alatt állandóan tapasztalt előzékeny-ségéért

egyházmegyei közgyűlésünk hálás köszönetét fejezi ki.

136. Esperes ur megköszöni a megjelentek szíves közremunkálá-sát, kölcsönös jókívánatok után
a közgyűlést berekeszti.

Közigazgatási bírósági ülés.

137. Bíróság következőleg alakult: Elnökök Széll György esperes, ki a tárgyalást vezeti, Helmeczy József egyházmegyei gondnok. Bírák Balogh István, Sátor Dávid, Szabó József, Nagy Elek, Tóth Dániel, Papolczy Zoltán, Tóth Mór, Sinka Lajos, Szilágyi Tihamér, Bay Lajos. Előadó és jegyző Magoss Ferencz. Ügyész dr. Harcsár Géza.

Felek részéről jelen van Kiss Sándor, a nagypaládi egyház gondnoka.

Tárgyalás alatt van Bihari Sándor nagypaládi egyháztagnak a reá kivetett egyházi adó ellen, illetve az ezt helybenhagyó egyháztanácsi határozat ellen benyújtott felebbezési ügye.

Az érdektelen tagokból szabályszerűen megalakult bíróság előtt előadó az ügyet ismerteti. Tárgyalás berekesztése után bíróság zárt tanácskozmányban meghozta s nyílt ülésben kihirdette a következő

ítéletet:

A nagybányai egyházmegye közigazgatási bírósága, mint felebbezési bíróság, Bihari Sándor nagypaládi egyháztag által megfélebbezett ítéletet indokainál fogva helybehagyja s nevezett egyháztagot a reá kivetett 2 m.mázsa buza egyházi adónak megfizetésére kötelezi.

138. Bíróság következőleg alakult: Elnökség Széll György, ki a tárgyalást is vezeti és Helmeczy József. Bírák Balogh István, Sátor Dávid, Szabó József, Tóth Dániel, Papolczy Zoltán, Tóth Mór, Sinka Lajos, Szilágyi Tihamér, Bay Lajos. Előadó és jegyző Magoss Ferencz. Ügyész dr. Harcsár Géza.

Felek részéről jelen van Varga Lajos panaszos.

Tárgyalás alatt van néh. Varga Zsigmond örököseinek néh. Hajdu Péter örököse elleni közigazgatási ügye.

Szabályszerűen megalakulván a bíróság: előadó az ügyet ismerteti.

Panaszos nyilatkozata s ügyész előterjesztése után a nagybányai egyházmegye közigazgatási bírósága Varga Lajos és Varga Gáspár panaszosok, néh. Varga Zsigmond kishodosi lelkész örökösei által beru-

házások értékének megállapítása és lelkészi fizetés megtérítése iránt Hajdu Péter kishodosi lelkész ellen folyamatba tett, ennek időközben bekövetkezett halálával özvegye, majd leánya Hajdu Olga ellen tovább folytatott ügyben 1909. szept. 20-án megtartott tárgyalás után következőképpen

ítélt:

Kiskoru Hajdu Olga, néh. Hajdu Péter volt kishodosi lelkész örököse köteles Varga Lajos és Varga Gáspár botpaládi lakosoknak, néh. Varga Zsigmond lelkészülőd örököseinek 52 K 32 fillért 15 nap alatt, különbeni végrehajtás terhe mellett, megfizetni. Ugyancsak Hajdu Olga köteles 15 nap alatt, különbeni végrehajtás terhe mellett Kelemen Ignác, K. Bak János, ifj. Kelemen Ignác, ifj. Bak János és Orosz Gusztáv kishodosi lakosoknak tanudijban fejenként 2 koronát megfizetni. Perköltségét mindenik fél maga viseli.

Indokok:

Varga Lajos és Varga Gáspár, mint néh. Varga Zsigmondnak a 7% alattival bíróságilag kimondott örökösei azt kérték, hogy a kishodosi lelkész javadalmát képező ingatlanokon termett széna árába 279 K, tengeri értékben 93 K 60 fillér, gyümölcs- és haszonfák értékében 360 K ítéltessek meg részökre s ezen összegek megfizetésére Hajdu Péter lelkészutód köteleztessék.

A 7% alattival igazolva van, hogy Varga Zsigmond 1908. május 1-én halt meg, panaszosok beismerésével bizonyítva van, hogy 1907. év őszén jogelődjük által őszi vetéssel bevetett ingatlanok összes termését megkapták, míg 9% alatti iratokból az állapítható meg, hogy néh. Varga Zsigmondnak több területet őszi vetéssel bevetni nem volt joga.

Az egyházi évi ápr. 24-én kezdődván, nem nyerhet alkalmazást a beruházási szabályok 13. §-a s nem ítéltető meg a széna- és tengeri-termés azért, mert Varga Zsigmond, illetve örökösei, az 1907. ápril 24-től 1908. ápr. 24-ig terjedő év termését megkapták azzal, hogy Varga Zsigmond az 1907. évi tavaszi vetések termését, panaszosok pedig az 1907. őszén teljesített vetések termését beszédtek.

Jogosult azonban panaszosoknak az az igénye, mely a jogelődjük által teljesített tavaszi vetések munkája, vetőmag értékére vonatkozik, ezek megfizetésére kötelezendő volt az időközben elhalt lelkészutód örököse a következő számítás szerint:

A vetőmag és munka értéke a kishodosi egyháztanácsnak 1908. máj. 7-én tartott ülésében hozott határozatához képest 27 kor. 10 fillérben volt megállapítandó.

A beruházások mennyisége és értéke tekintetében a szakértő bizottság véleményének, a kihallgatott tanuk vallomásának figyelembevétele mellett, a Varga Zsigmond által ültetett 4 drb almafáért 13 K, 39 tö szőlőért 38 K 40 fillért állapított meg a bíróság. A többi ültetvényekért, gyümölcsfákért, fűzesért, mert azt részben elődjétől beruházási illeték fizetése nélkül kapta, részben a felhasznált fák helyett ültette, részben törölhajtott és nem ültetett plánták: nem volt megváltási díj megállapítható.

A 78 K 50 fillért tevő s Hajdu Olga által fizetendő megváltási árból azonban csak $\frac{2}{3}$ rész, tehát 52 K 32 fillér illeti panaszosokat, mivel Varga Zsuzsanna férj. Papp Gáspárné is testvér és örökös s mivel nincs igazolva, hogy a bíróság elismert 3 örökös közül Varga Zsuzsanna jogigényét panaszosokra ruházta volna s így az öröklés fejenként egyenlő arányban illeti panaszosokat, miért is a lelkészutód örököse 52 K 32 fillér megfizetésére kötelezhető.

A költségek azért voltak megszüntetendők, mert mindkét fél részben nyertes, részben vesztes.

Ítélet kihirdetésénél jelen volt Varga Lajos az ítéletben megnyugodott. Bíróság elnöke elrendeli, hogy Hajdu Olga jelen nem volt képviselőjének, özv. Hajdu Péternének az ítélet írásban kézbesíttessék.

139. Bíróság következőleg alakult: Elnökség Széll György, ki a tárgyalást vezeti és Helmeczy József. Bírák Balogh István, Sátor Dávid, Nagy Elek, Tóth Dániel, Papolczy Zoltán, Tóth Mór, Sinka Lajos, Szilágyi Tihamér és Bay Lajos. Előadó és jegyző Magoss Ferencz. Ügyész dr. Harcsár Géza.

Felek részéről jelenvannak Nagy Mihály lelkész, Horváth László tanító panaszosok és Szalkai János presbyter panaszlott.

Tárgyalás alatt van a garbolczi egyháztanács ellen folyamatba tett közigazgatósági bírósági ügy.

Bíróság szabályszerűen megalakulván, előadó az ügyet részletesen ösmerteti. Felek nyilatkozata és ügyész előterjesztése után a nagybányai egyházmegyei közigazgatási bíróság Nagy Mihály garbolczi lelkész és Horváth László garbolczi tanító panaszosoknak, a fizetésök díjlevél szerinti kiszolgáltatását megtagadó garbolczi egyháztanács, panaszlott, közíg. bírósági ügyében 1909. szeptember 20-án Bikszádon megtartott tárgyalás után a következőképpen

ítélt :

Bíróság kötelezi a garbolczi egyházat, hogy az érvényben levő díjlevelek és adókulcs rendelkezése szerint természetben szolgáltatassa ki a díjlevelekben körülírt terményeket és szolgáltatmányokat, kötelezi a garbolczi egyházat, hogy 15 nap alatt, különbeni végrehajtás terhe mellett Nagy Mihály lelkésznek 32, Horváth László tanítónak 20 koronát, az egyházmegyei közpénztár részére 20 korona költséget fizessen meg.

Az V. t.-cz. 33. §. 10 pontja alapján a vagyoni felelősséget, úgy a most megállapított 72 koronára, mint mindazon károokra nézve, melyek a garbolczi egyházat a miatt érhetik, mert a presbyterium az egyházi adónak a régi adókulcs alapján való kivetését megtagadta: Horváth József gondnok, Szalkai János, Váradi József, Váradi Sándor, Horváth Elek, Viski Bénéjamin presbyterek, garbolczi lakosok terhére megállapítja.

Az ítélet egy példányát az esperesi hivatalhoz, a III. t.-cz. 6. §. 4-ik bekezdésében szabályozott eljárás foganatosítása végett átteszi.

Indokok :

A bizonyított tényállás szerint a garbolczi egyházban a régi adókulcs van érvényben.

A III. t.-cz. 2. §-a azt rendeli, hogy mindaddig, míg az adókulcs a törvényben szabályozott módon megváltoztatva nincs, az egyházi adók a fennálló gyakorlat szerint a díjlevelek tekintetbe vételével továbbra is terményben, szolgáltatmányokban teljesítendők. Miután pedig a garbolczi ref. egyházban a díjlevelekben foglalt termények és szolgáltatmányok természetben teljesítettek, a hivatolt törvény alapján meg kellett állapítani, hogy ezek továbbra is terményben, illetve természetben szolgáltatandók ki s a rendelkező rész szerint kellett az egyházat kötelezni.

Bizonyítva van a vizsgálat adataival az, hogy a szántás megtagadása miatt lelkész 32, tanító 20 korona kárt szenvedett, az eljárással pedig 20 korona költség merült fel, ezen összegek megfizetésében a megállapítás folyományakép' el kellett marasztalni az egyházat.

Meg kellett állapítani a már beállott és még beállható kár és költség tekintetében gondnok és presbyterium anyagi felelősségét, mert az ítélet rendelkező részében soroltak törvényes kötelességük teljesítését megtagadták s beállott kár és költség, valamint a még beállható kár az ő törvényellenes magatartásukkal okozati összefüggésben áll.

Az ítéletnek az esperesi hivatalhoz való áttétele a hivatolt törvény rendelkezésén nyugszik s abban leli indokát, hogy az egyházi adó kivetése és behajtása presbytérium kötelessége lévén, ha a presbytérium ennek a kötelességének teljesítését megtagadja: gondoskodni kell a törvényben előirt módon az adókivetése és behajtásáról.

Elnök felhívására jelenlevő felek kijelentették, hogy a kihirdetett ítéletben megnyugosznak.

Bíróság elnöke elrendeli, hogy a jelen nem volt feleknek az ítélet hiteles kiadmánya kézbesítették.

Fegyelmi bírósági ülés.

140. Bíróság következőleg alakult: Elnökök Széll György esperes, tárgyalást vezető elnök, Helmeczy József egyházmegyei gondnok. Szavazó bírák Balogh István, Sátor Dávid, Szabó József, Nagy Elek, Tóth Dániel, Papolczy Zoltán, Tóth Mór, Szilágyi Tihamér, Sinka Lajos, Bay Lajos. Előadó és jegyző Soltész Elemér. Ügyész dr. Harcsár Géza. Tárgyaltatott Puskás András szatmárhegyi lakos perujítási kérelme. Szabályszerűen idézett fél megjelent.

Bíróság az ügy érdemleges tárgyalása után zárt tanácskozmányban meghozta és nyílt ülésben kihirdette a következő

végzést:

A perujítási kérelem az V. t.-cz. 123. §-a alapján elutasítatik.

Indokok:

Az V. t.-cz. 120. §-a szerint perujításnak csak oly új bizonyíték alapján van helye, mely az ügy lényegére vonatkozik s melyre nézve az ujtó fél valószínűvé teszi, hogy azt az alapperben nem használhatta.

Puskás András ujtó fél perujítási kérvényében a lefolytatott alapperbeli eljárást bírálgatja, ott már felhozott bizonyítékaira hivatkozik, új bizonyítékot kérvényében fel nem hoz, meg nem jelöl.

Miután így a 120. §. egyik esete sem forog fenn s miután perujításnak csak a hivatolt törvényben megjelölt esetekben van helye s ha ez esetek egyike sem forog fenn, a perujítási kérelem elutasítandó: Puskás András kérelmét el kellett utasítani.

Az ítélet kihirdetésénél jelenvolt fél e végzés ellen felebbezést jelent be.

141. Bíróság következőleg alakult: Elnökök Széll György, ki a tárgyalást vezeti, Helmeczy József. Bírák Balogh István, Sátor Dávid, Szabó József, Nagy Elek, Tóth Mór, Sinka Lajos, Szilágyi Tihamér, Bay Lajos, Papolczy Zoltán. Utóbbi előadó is. Jegyző Magoss Ferencz. Ügyész dr. Harcsár Géza.

Felek részéről jelen van Sziky Ádám.

Bíróság szabályszerűen megalakul. Előadó az ügyet részletesen ismertetvén, a nagybányai egyházmegyei egyházi bíróság főt. püspök ur felhívására az egyházmegyei elnökség által Sziky Ádám sárközi lelkész ellen indított fegyelmi ügyben 1909. év szept. 20-án Bikszádon megtartott tárgyalás után a következő

végzést hozta:

Egyházmegyei bíróság, mint fegyelmi bíróság, addig míg panaszolt és neje közötti válóper elintézését nyer és annak összes iratai rendelkezésére állhatnak, a további eljárást felfüggeszti, egyben a szatmári kir. törvényszék polgári osztályát megkeresi, hogy a Sziky Ádám és és neje közt folyó válóper összes iratait, annak jogerejű elintézése után az egyházmegyei bírósághoz áttenni sziveskedjék.

Indokok:

Fel kellett függeszteni az eljárást, mert a válóper adatainak ösmere nélkül ezen fegyelmi ügyben alapos s az igazságnak megfelelő határozatot egyházmegyei bíróság nem hozhat.

Függelék.

A 83, 84, 91—97, 99—101, 107, 108, 117, 119, 121—123, 125—131, 133, 135, 139, 141 számokat jegyzette Magoss Ferencz.

A 82, 103, 104, 112—114, 120, 124, 134 számokat Torday Imre.

A 78—81, 85—90, 98, 102, 105, 106, 109—111, 115, 116, 118, 132, 140 számokat Soltész Elemér.

Hitelesített

Szatmáron, 1909. október 6-án.

Magoss Ferencz,
egyh. lelkési főjegyző.

Tóth Mór,
tanácsbíró.

Nagy Lajos.

Szell György,
esperes.

Helmeczy József,
egyh. gondnok.

Betűsoros tárgymutató.

- Államsegély (egyházmegyei) felosztása. 125.
Államsegélyre (rendkívüli) ajánlás. 127.
Amaczi egyház kölcsönügye. 118.
Bihari Sándor egyházi adóügyében ítélet. 137.
Egyházkerületi felhívás az alapítványok és egyházfenntartás tárgyában. 85.
Egyházkerület 275—1909. sz. felhívása tudomásul szolgál. 86.
Egyházkerület 281—1909. sz. felhívása tudomásul szolgál. 87.
Egyházkerület 291—1909. sz.-ra kebelbeli lelkészek figyelme felhivatik. 88.
Esperesi jelentés. 83.
Főjegyző lemondását közgyűlés nem fogadja el. 134.
Garbolcz új adókulcsa megerősítést nyer. 93.
Garbolczi behivatalnoki fizetés kiszolgáltatása ügyében ítélet. 139.
Gyűlés megnyitása. 78.
Gyűlés berekesztése. 136.
Gyűlési tagok számbavétele. 79.
Hiripi vallássérelmi ügy iratai újból fölterjesztetnek. 89.
Időszaki változásokról esperesi jelentés. 84.
Iskolai tökesegélyre ajánlás. 126.
Iskolát államosító egyházak a segélyeket visszafizetni tartoznak. 131.
Jelentések a 6—1909. sz. egyhm. határozat tárgyában. 123.
Józsefháza új adókulcsa és rendkívüli adója helybenhagyást nyer. 94.
Józsefháza vételügye. 109.
Kálvin-emlékre gyűjtés eszközrendő. 90.
Kishodosi beruházási ügyben ítélet. 138.
Kispalád lelkészlakot építsen. 101.
Korodán T. telekkönyvi ügye. 107.
Köszegremete kölcsönügye. 103.
Közalapi segélyre ajánlás. 129.
Lázári parókhialis könyvtár díj alul felmentést kér. 124.
Magosliget új adókulcsa megerősítést nyer. 96.
Mikolai egyház kölcsönügye. 105.

- Misztótfalusi 6 egyháztág békére intetik. 98.
 Nagybánya 2 rendbeli eladása jóváhagyást nyer. 108.
 Nagyhodos új adókulcsa, tandíj, szolgálmány megváltásának jóváhagyása. 119.
 Nagypalád fennálló fáit egy tömegben adhatja el. 110.
 Patóházai óvoda bérbeadása. 115.
 Pettyén harangalapját felhasználhatja. 111.
 Puskás A. perujítása elutasítatik. 140.
 Ref. segélyegylethez ajánlottak. 128.
 Rozsály kölcsön-kérvénye ajánlattal felterjesztetik. 104.
 Rozsály vagyonleltára megerősítést nyer. 122.
 Sándorhomokra belhivatalnoki fizetés tárgyában küldöttség megy. 120.
 Segélykérvények kiállítására utasítás. 130.
 Sipos K. lelkész káplántartásra engedélyt kap. 116.
 Szamoskrassói magtár életbeléptetése. 100.
 Számvevőszék jelentése. 132.
 Szatmárgörbedi egyház telekkönyvi kiigazítási ügye. 112.
 Szatmárgörbedi egyház új adókulcsa, termény megváltása. 94.
 Szatmárhegyi egyház kölcsönügye. 106.
 Szatmárpálfalva ügyeinek rendezésére utasítás. 99.
 Széll György zsinati rendes képviselőül választatik. 82.
 Szentiványi Gyulának köszönet. 135.
 Sziki Ádám fegyelmi ügyét bíróság felfüggeszti. 141.
 Szinerváralja kölcsönügye. 102.
 Szinerváralja telekkönyvi kiigazítása. 112.
 Tanítóegyesület alapszabályzata megerősítést nyer. 133.
 Tárgysorozat megállapítása. 81.
 Teller Ferencznek köszönet. 135.
 Uszkai egyháztanács a lelkészi díjlevelet állítsa ki. 92.
 Uszkai egyház iskolatelkének telekkönyvi rendezése. 114.
 Vámfalui egyháztól a lelkészi és tanítói földek árának kölcsönkötvényeit egyházmegye átveszi. 107.

Esperesi jelentés az 1908. évről.

Nagytiszteletű és Tekintetes Egyházmegyei Közgyűlés!

Esperesi jelentésemet az egyházlátogatási jegyzőkönyvekből összeállítva, van szerencsém az alábbiakban betérjeszteni. Az esperesi hivatal rohamosan megszorodott teendői folytán nem voltam — de jövőre sem várható, hogy lehessenek — azon helyzetben, hogy az egyházmegye minden egyházában személyesen végezzem az egyházlátogatást. Küldött-ségeket kellett szerveznem s négy irányban végeztük a látogatást. Én magam egyházmegyei gondnok urral (2 egyház) Magoss Ferencz segédkezése mellett 13 helyen voltam a Szamos mentén. Szabó József Soltész Elemérrel a nagybányai vasút mentén 10 helyen s Nagy Lajossal Nagybányán. Sátor Dávid, Tóth Dániellel 12 helyen a Tur vidékén s Nagy Elek Papolczy Zoltánnal 12 helyen.

A beérkezett s csoportosított adatok a következők:

I. Vallásos erkölcsi állapot.

42 anyaegyházunkban az istentisztelet *Vasárnap és ünnepeink délelőttjén* mindenütt megtartatik és pedig 17-ben búzgó, 25-ben kellő eredménnyel. *Vasárnap délután* kátémagyarázat tartatik 14, bibliamagyarázat 13, felváltva káté- és bibliamagyarázat 13 egyházban; 2-ben predikáció (Sárközüjlak és Tisztaberek, utóbbi helyen — lelkes nem léteben — ima is). *Hétköznapi reggel* mindennap van istentisztelet 23 egyházban, hetente 5-ször egyben, hetente 3-szor 15-ben, 1-szer egyben (Kispalád), egyszer se 2 egyházban (Aranyosmedgyes, Nagykolcs). *Hétköznapi délután* mindennap 2, hetente 3-szor egy, hetente egyszer 35 egyházban, egyszer se 4-ben (Nagykolcs, Batiz, Magosliget, Misztótfalu). Bűnbánati héten délelőtt, délután van istentisztelet a legtöbb egyházban (az adatok kívánatos, hogy pontosabban adottak legyenek).

ESPERESI JELENTÉS

6 leányegyházunk közül 2-ben a templomlátogatás bűzgő, 4-ben kellő eredményű. 5-ben a *Vasárnap és ünnep délelőtti* istentisztelet megtartatik, 1-ben (Erdőszádán) a három főünnepen és aratási urvacsora osztáskor. *Vasárnap délután* 4-ben van istentisztelet (2-ben predikáció, egyben bibliaolvasás, egyben ima), kettőben (Erdőd, Erdőszáda) nincs. *Hétköznapi reggel* hetente 3-szor 3 leányegyházban, 2-szer egyben. *Délután* 3-ban 1-szer hetente, egyben pedig 3-szor. Sem dél előtt sem délután kettőben (Erdőd, Erdőszáda).

Köznapi bibliamagyarázat egyházainkban nem tartatik.

A vallásos élet fokozására intézkedés: vallásos iratok terjesztése (Szinérváralja); vallásegyenlőségi szövetség (Nagyhodos).

Vallásos felolvasások: Egri, Magosliget.

Énekkar 11 egyházban.

Vallásos irányu lapok: 19 egyházban a Téli Ujság 416 példányban jár, 1 egyházban az Igazmondó, 1 egyházban 50—60 vallásos irat.

A konfirmációhoz a növendékeket (a leányegyházak kivételével) mindenütt a lelkész készíti elő.

A konfirmáció áldozó Csütörtökön tartatik, Sárköz kivételével (Husvét).

Urvacsorával élők száma: 27,636.

Betegeknek az urvacsora adatik: Urvacsorakor 24, bármikor 18 egyházban.

Szektáriusok: Baptisták fi 1, nő 1, összesen 2 (Apahegy). Nazárenusok, felekezetnélküliek nincsenek.

Egyházi szertartást mellőzők: Keresztelést mellőző nincs. Esketést mellőző 1 (Szinérváralja). Temetést mellőző nincsen.

Vadházás: 27. *Visszás házás*: 3.

Áttért: fi 5, nő 5, összesen 10.

Kitért: fi 5, nő 2, összesen 7.

Felekezetnélkülivé lett: senki.

Szegényekről némi gondoskodás történik 4 egyházban 732 K kiadással.

Egyház és iskola részére a következő adományozások történtek:

Adorján. Az Ur asztalára kenyeret adott Tóth Gáspárné 2 ízben, Pap Józsefné, Baranyi Dánielné, Vékony Andrásné, Demeter Istvánné 1—1 ízben. Bort adott Tóth Gáspár 2 ízben, Baranyi Dániel, Fazekas Mária és Demeter István 1—1 ízben. Összes érték 20 K. Mezőrendőri büntetéspénzből adott Tóth Gáspár bíró 8 koronát, Szilágyi Elek gondnok 10 koronát, özv. Sepsy Károlyné 10 koronát. Összesen 48 koronát.

Amacz. Lelkész adott az Ur asztalára bort 6 izben 24 korona értékben. Előbbi években adott 21 izben, 84 K értékben. Gulya István a lelkészlak mellett egy telket hagyományozott és a belsőségben egy 3 vékányi kertet, jövedelme az urvacsorai kenyér és bor beszerzésére fordítandó.

Apa. Kató Gábor és neje harangra 2400 K, Varga Imre harangra 400 koronát. Nagy Gyuláné katedra-terítőre 280 koronát. Összesen: 3080 K. Báró Vécsey László 4000 drb. téglát adományozott templomkerítéshez. Összesen 3200 K.

Apahegy. Az Ur asztalát kenyérrel id. Czompa Józsefné, borral Székely Gábor látta el 20 K értékben.

Aranyosmedgyes. Orgonaalapra adományoztak: Ter Teréz, Márton Ilka 10—10 koronát, Hajdu Károly, Hajdu József, Inglik Péter 2—2 koronát, Berki Zsigáné 1 koronát, Mák Ferencz 3 K 20 f. Néhai Lácay Zoltánné hagyománya 10 K. Összesen 40 K 20 f. Állandóan Böszörményi Zsigmond látja el az Ur asztalát kenyérrel és borral.

Görbed. Székely Jánosné Gergely Ida az Ur asztalára adott egy fehér vászon, rózsákkal, madarakkal szőtt abroszt 35 K értékben.

Avasujváros. Avasujváros-Köszegremetei hitelszövetkezet szegény gyermekek tankönyvi alapjára 40 K. Egyház javára: Kallós Imréné 10 K, Bökönyi Miklós 5 K, Angi Mihályné 2 K. Összesen 17 K. 3 egyházi bál jövedelme 210 K 78 f. Összesen 267 K 78 f.

Avasvámfalu. N. N. adott 20 koronát. Székely Gábor apahegyi lakos 3-szor bort az Ur asztalához 10 K értékben.

Batiz. Fényes Péter templom kímészelésre 362 K, Kovásznay Zsigmond toronyalapra 26 K 10 f, Osváth Elek ugyanarra 20 K, Kis Kálmánné iskolás szegény gyermekeknek 10 K, Kovásznay Zsigmond egyház közszükségeire 6 K, Jakó Endre ugyanarra 2 K, Dörner testvérek (Szatmár) szintén arra 5 K. Perselybe adakozás 45 K 38 f. Ur asztalára kenyeret Fényes Elekné adott 15 K, bort Fényes Péterné 15 K értékben. Adományok összege 506 K 48 f.

Egri. Templomépítési alapra adott Király László 32 K 64 f. Ugyane célra az ifjúság báltartásából 78 K. Wohl Salamon 2 iskolás gyermeknek vizsgai jutalmul 2 K. Báljövetelemből az énekkar 56 K 08 f, közszükségletre. Összesen: 168 K 72 f. Karikás Györgyné 1 urasztali terítőt adott 34 K értékben. Összesen 202 K 72 f.

Felsőbánya. Dr. Szmik Gyula nagyági kincstári főorvos 100 K, Gáspárik Ignáczné 100 K egyházi közcélra.

Garbolcz. Az egyházi pénztárnak Fényes Elek és Joó Kálmán

6—6 K, Bogdán Zsigmond 11 K és Nagy Lajos 6 K. Összesen 29 K. Horváth József gondnok egész évi urvacsorai kenyeret. Somodi Károly új iskola tapasztására 4 szekér polyvát. Szárazberki egyház egy ócska kályhát adott 6 K értékben. Összesen 35 K.

Hirip. Perselypénz 27 K 01 f. Báljövedelemből 57 K 74 f. Az énekkar báljövedelméből adott 22 K 54 fillért. Összesen 107 K 29 f. Az Ur asztalát kenyérrel egész éven át Kálmán Sándorné Balogh Emma látta el.

Kakszentmárton. Az Ur asztalára kenyeret Erdei Józsefné, bort Erdei József, Meleg György és Király Ferencz adtak.

Kishodos. Az Ur asztalát egész éven át ifj. K. Bak János gondnok látta el kenyérrel. Az igavonó erővel bíró egyháztagek minden alkalommal ingyen fuvarral szolgáltak. Ez adomány és segély értéke 140 K.

Kiskolcs. Nagy Elek 67 K 68 f. Báltartás 63 K 72 f. Karácsoni kántálás 94 K 08 f. Összesen 225 K 48 f. Csomai András és Kató Sára látták el az Ur asztalát egész éven át borral; kenyérrel Vajda Pál és Nagy Juliánna.

Kispalád.

Kispeleske. Dr. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter úr a templom építésre 3700 K értékű fát adott 70% engedménnyel, Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter úr a fa szállítását önköltségen engedélyezte 180—200 K értékben, néhai özv. Borsi Istvánné egyháznak 130 koronát hagyott.

Kőszegremete.

Lázári. Urvacsorai kenyeret és bort adtak: Nagy Béláné, Kanizsay Jenőné 2—2 ízben, Nagy Elek, Csüri Elek 1—1 ízben. Nagy Béla és neje új orgonát adtak 2000 K értékben. A Szeretet-egyesületnek Nagy Béla 20 K, Kanizsay Jenő, Öry Tamás 2—2 K, Csüri Elek, Csüri Gedeon, Balogh Géza, Daróczi Endre, Antal István, Koroknai Károly, Tóth Károly 1—1 K, Csüri Zsigmond 40 f, Fodor Gáspár, Maák Sándor 60—60 f, Daróczi Sándor 40 f, Horváth Jánosné 50 f, Veres Endréné 40 f. Orgona alapra: Szücs Ferencz 6 K, Gombos András 1 K 20 f, özv. Veres Zsigmondné 1 K. Összesen 2042 K 10 f.

Magosliget. Kis Gyula és neje Adorján Piroska a pünkösztől új asztalhoz 5 liter bort és kenyeret, valamint egy szép úrasztali terítőt 60 K értékben. Pásztor Terézia az újbóli úrasztalhoz kenyeret, Kovács Gábor s. lelkész ugyanekkor 6 liter bort, Barta Énók gondnok és neje Szilágyi Juliánna a karácsoni úrasztalhoz kenyeret és 5 liter bort. Kiss Gedeon bíró 10 K az új templom alap javára.

Méhtelek. Fehér Sándor harangalapra adott 20 K. Buzgó egyháztagok adtak az Ur asztalára kenyeret.

Mikola. Az Ur asztalához kenyeret egész éven át özv. Galgóczy Jenőné, bort Kölcsey Antal adott. Süveg Józsefné egyházi célra 10 K. Tasnádi Ferenczné egy diszes urasztali terítőt és 2 kenyértakaró ruhát, összesen 48 korona értékben.

Misztótfalu. Az Ur asztalához szükséges kenyeret és bort egész éven át Tóth István gondnok és neje adományoztak. Báli jövedelemből 180 K 47 f. Gutmann Sámuelről 1 K, Tótfalusi Kis Miklós-alapra báli jövedelem 48 K. Összesen 229 K 47 f.

Nagybánya. Bál jövedelme 802 K 42 f. Ujfalussy Miklós cs. és kir. kamarás adománya 200 K, özv. Lajos Györgyné, Lajos Győző, Szűcs Károly, dr. Szűcs Sándor koszorúváltáság címén 100 K, Zoltán László elhalt nővére nevére alapítványul 1000 K. Perselypénz 270 K 02 f. A többi egyesek kisebb adománya. Összes adakozás 2635 K 94 f.

Erdőszáda. Gr. Degenfeld Sándor főgondnok a tanító fizetésébe adott 280 K s tüzfát; a községi előjáróság adománya 20 K, perselypénz 11 K 06 f. Összesen 311 K 06 f. Ezenkívül a grófi család szegény iskolás gyermekeknek ruhaneműeket, könyveket s másnemű ajándékokat adott mintegy 200 K értékben.

Nagyhodos. Török Bálint az egyház javára 5 K, Kócsi Péter lelkész 5 K, Krakó Zsigmond gondnok 3 K, Perselypénz 15 K 81 f, báli jövedelem 68 K 08 f, község adománya 31 K. Szegényalapra és segélyt kérő egyházak részére 13 K 78 f. Összesen 151 K 67 f.

Nagykolcs. Templomépítésből származott adósság törlesztésére egyházkerületi ref. segélyegylet 198 K 79 f, Böszörményi Emil 20 K, özv. Nagy Györgyné hagyatéka 10 K, összesen 228 K 79 f.

Nagypalád. Kenyeret és bort adtak az Ur asztalára Hadady Lajos, id. Deák Sándor, Sebestyén Ferencz, Törő Sándor, Bak Sándor, Elek Károly.

Ombod. Perselypénz 30 K, Márton Bálintné hagyatékából 440 K, összesen 470 K.

Szatmárpálfalva. Márton Bálintné egyházi közszükségletre 440 K.

Patóháza. Ur asztalára kenyeret Tóth Mór főgondnok, bort a lelkész ad. Özv. Balla Jánosné 4 K, Kánya Ferencz és neje 20 K, ifj. Pap Ambrus és neje 8 K, özv. Nagy Lajosné 4 K, ifj. Nagy Ambrus 10 K, összesen 46 K.

Pettyén. Az Ur asztalát kenyérrel és borral Böszörményi Sándor főgondnok látta el; értéke 17 K. Perselypénz 48 K 74 f, összesen 65 K 74 f.

ESPERESI JELENTÉS

Rozsály. Özv. Biró Gedeonné az Ur asztalát egész éven át ellátta kenyérrel; értéke 6 K. Özv. Hajdu Elekné a szószerkekre új terítőt készített; értéke 42 K. Összesen 48 K.

Sándorhomok. Néhai Tóth Miklós hagyatéka 100 K, 2 bál jövedelméből 38 K 96 f. Összesen 138 K 96 f. Az építendő iskolához a hívek haza fuvaroztak mintegy 16 m³ terméskövet és földet hordtak 2 nap, mintegy 50 K értékben.

Sárkőz. Angi Lajos egyháznak 10 K. Kenyeret adtak az Ur asztalára Kurpé Ferenczné, Angi Lajos, Kurpé Józsefné, Tót Lajosné az egyháznak 2 K. Angi Eszter urasztali terítőt.

Sárközujlak. Urvacsorához a kenyeret és bort minden alkalommal Péchy Margit adta.

Szamoskőröd. Urvacsorai kenyeret és bort adtak Boros Antal és neje 4 K, Varga Ferencz és neje 4 K, Sebestyén József és neje 4 K, Vajda Károly és neje 4 K, Sebestyén Ferencz és neje 4 K, Nógrádi Józsefné 4 K, összesen 24 K értékben.

Szamoskrassó. Iskolai jutalmakra Krassó község millenniumi alapjából 10 K, Darvay-alap 8 K, Cs. Mayer Salamonné és Mayer Sándor 8 K, Róth M. és neje 4 K, özv. Ferenczy Imréné 9 K, Kocsis Ambrus 2 K, Tóth Imre 10 K, Török Bernát 5 K, Peleskey Pál és Fóris Ferencz 3 K. Egyházi célra Reich Mór adománya 8 K. Összesen 63 K.

Szatmárhegy. Az Ur asztala szükségleteit Medgyesi Lászlóné, özv. Molnár Pálné, özv. Asztalos Antalné, Sebestyén Lajosné, Fejér Sándorné és H. Szabó Lajosné 1—1 alkalommal kenyérrel, Sarkadi Sándor, Erdei Sándor és Ferenczy József 1—1 alkalommal borral látták el. Perselypénz 88 K 14 f. Reszegi József templomrenoválási alapra 8 K. Magtár-alapra adott Dózsa Gedeonné 5 K, özv. Német Antalné 4 K, Burján Gábor 4 K, Erdei Antal 2 K, Szabó Antal 2 K. Mik Jánosné, Szikszai Imre 1—1 véka és Szabó Antal 10 liter búzát. Báli jövedelem 266 K 47 f.

Erdőd. Az iskola javára adakoztak özv. dr. Vityi Józsefné, ifj. Kovács József, Miklósi Béla, dr. Lőv József, Ajtay János, dr. Nagy Sándor, Demeter József, Kovács Mihály 10—10 K, Both Lajos, Bakó Károly, Szücs Imre, Soós Károly, Non Gyula 5—5 K, dr. Ebergényi Sándor Budapest 40 K, özv. Ladányi Sándorné 100 K, Szabó Gyula 2 K. Perselypénz 61 K 61 f. Báljövedelem 430 K 97 f. Összesen 759 K 58 f. Az Ur asztalát 3 ízben kenyérrel Demeter Józsefné, 3 ízben borral dr. Nagy Sándor látta el. Kult. Ferencz 1 perselyt adott 10 K értékben.

Szárazberek. Ur asztalát kenyérrel egyes hívek látták el. Báli jövedelem 91 K 15 f, ifj. Szabó Sándor adománya orgona-alapra 20 K. Összesen 111 K 15 f.

Szatmárudvari. Urvacsorához kenyeret Pap Gyula, bort Szeőke Sándor adott.

Szinérváralja. Toronyjavításra Makray Gergelyné 2 K. Szegény tanulók tandíjmentességére többen 40 K 50 f. Konfirmándusoknak bibliára Szilágyi Tihamér 8 K 40 f. Perselypénz 124 K 81 f. Összesen 175 K 71 f.

Tisztaberek. A hívek felváltva ellátják az Ur asztalát kenyérrel, különösen özv. Szabó Jánosné. Szoboszlai Sándor ajándékozott 6 K.

Uszka. Kardos Károly urasztali bor-hozatal czéljára egy kötött üvegkorsót 2 K értékben. Kósa János 1 K.

Józsefháza. Harmos (?) Sámuel Amerikából 140 K. Bál jövedelme 62 K 98 f. Összesen 202 K 98 f.

Az adományok összege 14,250 K 60 f, nem számítva az amaczi értékeletlen ingatlant s az urasztali bort és kenyeret a legtöbb helyen.

Jótevény adományok.

Adorján.

Amacz. Debreczeni egyetemre 10 K. Építkező egyházaknak 3 K. Különböző címeken 16 K 60 f. Összesen 29 K 60 f.

Apa. Szatmári prot. nőnevelő: 3 K 60 f.

Aranyosmedgyes. Építkező egyházaknak 4 K, O. R. L. E. 5 K, Kálvin szoborra 2 K 60 f, összesen: 11 K 60 f.

Görbed. O. R. L. E. 5 K, építkező egyházaknak 1 K, összesen 6 K.

Avasujváros. Kálvin szoborra 40 K, segélyt kérő egyházaknak 34 K. Sicíliaiaknak 11 K 50 f. Összesen 85 K 50 f.

Avasvámfalu. Szegény gyermekeknek tankönyvre 4 K 80 f, Kálvin szoborra 4 K 10 f, prot. sajtóra 10 K, összesen 28 K 90 f.

Batiz. Építkező egyházaknak 1 K, Kálvin szoborra 3 K 40 f, különböző címeken 1 K 20 f, összesen 5 K 60 f.

Egri. Építkező egyházaknak 3 K, Kálvin szoborra 2 K, szatmári nőnöveldének 1 K, különböző címeken 1 K 60 f, összesen 7 K 60 f.

Felsőbánya. Építkező egyházaknak 9 K, Kálvin szoborra 5 K. Vallásegymenlőségi szövetségnek 1 K, összesen 15 K.

Garbolcz. Vakok intézetének 1 K 10 f, építkező egyházaknak 2 K 10 f, összesen 3 K 20 f.

Hirip. Nagypénteki ref. társaságnak 3 K. Károli alapra 5 K. Iskolai jutalomkönyvekre 9 K 90 f. Építkező egyházaknak 5 K. Sici-

ESPERESI JELENTÉS

liaiaknak 16 K. Kálvin szoborra 16 K 80 f. Prot. árvaháznak 80 f.
Összesen 56 K 50 f.

Kakszentmárton. Kálvin szoborra 2 K 60 f.

Kishodos. Különböző czímen 1 K 20 f.

Kiskolcs. Építkező egyházaknak 7 K.

Kispalád.

Kispeleske. Építkező egyházaknak 5 K.

Kőszegremete.

Lázári. Kálvin szoborra 4 K 50 f.

Magosliget. Kálvin szoborra 1 K 20 f. Sicíliaiaknak 1 K 70 f.
Összesen 2 K 90 f.

Méhtelek. Prot. szövetségnek 5 K 90 f. Építkező egyházaknak
1 K. Kálvin szoborra 12 K. Összesen 18 K 90 f.

Mikola. Építkező egyházaknak 8 K.

Misztótfalu. Építkező egyházaknak 1 K, különböző czímen 1 K
60 f, összesen 2 K 60 f.

Nagybánya. Építkező egyházaknak 23 K, Kálvin szoborra 20 K,
összesen 43 K.

Nagykolcs. Különböző czímen 1 K 60 f.

Nagyhodos. Építkező egyházaknak 5 K 70 f. Kálvin szoborra 4
K 10 f. Siketnémák intézetének 2 K 10 f. Összesen 11 K 90 f.

Nagypalád.

Ombod.

Patóháza. Sicíliaiaknak 10 K. Kálvin szoborra 10 K. Építkező
egyházaknak 10 K. Összesen 30 K.

Pettyén. Kálvin szoborra 17 K 20 f. Építkező egyházaknak 3 K.
Összesen 20 K 20 f.

Rozsály.

Sándorhomok. Kálvin szoborra 6 K 80 f. Építkező egyházaknak
2 K, különböző czímen 8 K 60 f. Összesen 17 K 40 f.

Sárköz.

Sárkőzujlak.

Szamoskóród. Építkező egyházaknak 2 K.

Szamoskrassó. Építkező egyházaknak 4 K, könyv konfirmándu-
soknak 20 K 60 f. Szegény tanulóknak könyv 27 K. Összesen 51 K 60 f.

Szárazberek. Kálvin szoborra 3 K. Építkező egyházaknak 6 K,
Összesen 9 K.

Szatmárhegy. Debreczeni szegény tanulóknak 6 K. Kálvin szo-
borra 17 K 10 f. Építkező egyházaknak 9 K. Összesen 32 K 10 f.

Szatmáruudvari.

Szinérváralja. Nagypénteki ref. társaságnak 2 K. Építkező egyházaknak 12 K. Legátusoknak 152 K. Összesen 166 K.

Tisztaberek. Különböző czímen 1 K 60 f. Építkező egyházaknak 1 K. Összesen 2 K 60 f.

Uszka. Siciliaiaknak 2 K. Debreczeni főiskolának 3 K 30 f. Különböző czímen 1 K 20 f. Összesen 6 K 50 f.

Józsefháza. O. R. L. E. 5 K.

Jótékony adományok összege 704 K 50 f.

II. Anyagi élet és igazgatás.

A *presbyterium* mindenütt törvényszerűen alakult. Jegyzőkönyveit 39 helyen a tanító, 7 helyen a lelkész, 2 helyen (Nagy- és Felsőbánya) világi, törvény szerint vezeti.

Anyakönyvek rendesen vezetettek. Áttértek, kitértek anyakönyve 14 egyházban.

Egyházmegyei, kerületi, konventi jegyzőkönyvek megőriztetnek.

Körrendeletek 9 egyházban jegyzőkönyveztetnek, 33-ban évenként csomagolva, levéltárba tételnek.

Vagyonleltár minden egyházban van.

Lelkeszi igdtató nincs Uszka, Udvari, Garbolcz lelkészi hivatalainál.

Telekkönyvileg az egyház tulajdonai rendben vannak, csakis Uszában és Kispaládon van telekkönyvezetlen tulajdon.

Számadás eredménye: Bevétel 269,955 K, kiadás 244,213 K, maradvány 24,426 K, hiány 1316 K, követelés 18,780 K.

Alapítvány 25 anya- és 5 leány-egyházban 203,880 K. Mind a célnak megfelelőleg használtatik.

Az egyház jövedelmei, kamatok, haszonbérek, egyházi adó befolynak, utóbbi 4 egyházban hiányosan (Nagypalád, Tisztaberek, Uszka, Dobrácsapáti). 3 első helyen közigazgatási uton behajtás kéretett, míg utolsó helyen az egyháztanács tesz állítólag megfelelő intézkedést.

Adósság 31 egyházban 185,167 K. *Kamat* 15 egyházban $1\frac{1}{2}\%$ (tőketörlesztés) pusztán, 10-ben 5% , 2-ben 6% , 3-ban $7\frac{1}{2}\%$, 1 egyházban 8% .

Tőketörlesztés 15 egyházban $1\frac{1}{2}\%$. 9-ben különbözően, 7-ben semmi.

Állami adó, illeték — Aranyosmedgyes kivételével, hol 61 K hátralék illeték van — mindenütt ki van fizetve. Földadót a belhivatal-

noki földekért fizeti 2 helyen a belhivatalnok, 5 helyen egyház és belhivatalnok, a többi helyeken az egyház.

Belhivatalnokok fizetéséből 6 egyházban (Apa, Aranyosmedgyes, Görbed, Homok, Nagypalád, Uszka) van hátralék 861 K.

Templom anya- és leányegyházainkban 46 van, 2 leányegyházban (Erdőd, Erdőszáda) nincs. Jó 30 helyen. Javítandó Pálfalva, Adorján, Garbolcz, Homok, Kakszentmárton, Kishodos, Méhtelek (8). Tűrhető Egri (1). Építendő Nagypalád, Dobrácsapáti, Tisztaberek, Sárköz, Szamoskóród (5). Építés alatt 2 helyen (Kispeleske, Kispalád).

Lelkeszi lak a 42 anyaegyházban. Jó 27, tűrhető 1 (Kakszentmárton), szűk 1 (Egri), javítandó 12 (Uszka, Tisztaberek, Szinérváralja, Rozsály, Nagyhodos, Misztótfalu, Méhtelek, Kispalád, Kishodos, Garbolcz, Adorján, Sárköz), építendő 1 (Szamoskóród).

Iskola. 48 anya- és leány-egyházunk közül 39 anya- és leányegyház tart fenn 47 iskolát, 46 iskola-épülettel (Rozsályon nincs iskola-épület). 9 egyházban (Apa, Aranyosmedgyes, Vámfalu, Misztótfalu, Nagybánya, Nagykolcs, Patóháza Szatmárhegy, Udvari) az állami iskola felállítása folytán megszűnt az iskolánk. 3 egyházban (Hirip, Mikola, Szinérváralja) az állami iskola mellett is fennáll. Az iskola-épület 34 egyházban jó, 10-ben (Adorján, Batiz, Szentmárton, Kispeleske, Szamoskóród, Magosliget, Uszka, Tisztaberek, Dobrácsapáti, Apahegy) javítandó. Homokon (1) építendő. 2 helyen (Amacz, Rozsály) építés alatt.

Melléképületek 16 helyen javítandók.

Az egyházak épületei Szatmárhegy és Erdőd kivételével a Fonciere pesti intézetnél vannak biztosítva 472,092 K értékben. (Az értéket ki nem tüntette Ombod, Sárköz, Szamoskrassó). Hátralékban az évi díjjal Mikola.

Uj építkezés 11 egyházban történt 28,083 K értékben.

Épületek jókarban tartására 45,581 K fordított.

III. Népiskolai adatok.

Tanköteles 6—12-ig fi 1623, nő 1543, összesen 3166.

Iskolába jár „ „ 1485, „ 1371, „ 2856.

Iskolát elhagyta 6—12-ig fi 88, nő 98, „ 186.

Iskolázatlan 6—12-ig fi 50, nő 74, „ 124.

Tanköteles 12—15-ig fi 564, nő 565, „ 1129.

Iskolába jár „ „ 509, „ 479, „ 988.

Az iskola 1) 4 osztályu 3 egyházban (Erdőd, Rozsály, Magosliget).

2) 5 osztályu 7 egyházban (Adorján, Kishodos, Lázári, Dobrácsapáti, Uszka, Tisztaberek, Szinerváralja).

3) 6 osztályu 22 egyházban.

4) Osztott 4 egyházban. És pedig 2 alsó osztály vegyes, 4 felső osztály vegyes (Krassó, Nagypalád, Kispalád, Egri).

5) Osztott 1 egyház (Avasujváros). És pedig két alsó osztály vegyes; 4 felső külön fi; 4 felső külön leány.

6) 6 fi, 6 leány osztály 2 egyházban (Felsőbánya, Ombod).

Konfirmáltak fi 225, nő 233, összesen 458.

Tanterv megtartatik jórészben s kerületi kiadványok használtatnak.

A tanítás eredménye: kitünő 4, jeles 7, jó 11, elegendő 19, nem elegendő 2 tanítónál (Szamoskóród, Tisztaberek). Nem volt osztályozható Kispalád (2), Kiskolcs, Garbolcz.

A vallástanítás eredménye az állami iskolákban: kitünő 1, jeles 6, jó 2, elegendő 2 esetben. Nem volt osztályozható Szatmárhegy.

Az iskola fölszerelése:

a) Tanszerekben hiányos 42 iskolában, teljes 5 iskolában.

b) Egésségi tekintetben hiányos 8 iskolában, jó 39 iskolában.

Más felekezetek vagy állami iskolák növendékeinek vallásos oktatását 11 állami iskolában a lelkészek végezik, 1-ben pedig, Nagybányán az elemi iskolában vallástanító kántor.

IV. Népmozgalmi adatok.

<i>Született</i> törvényes	fi 517,	nő 438,	összesen 955.
„ törvénytelen	„ 40,	„ 48,	„ 88.
Összesen	„ 557,	„ 486,	„ 1043.
<i>Meghalt</i>	fi 386,	nő 372,	összesen 758.
<i>Házasságra lépett</i> tisztán ref. pár 202,	vegyes pár 49,	összesen 251 pár.	Reversálist adott javunkra 4 pár.
<i>Népesség</i> 1908. dec. 31-én	fi 11900,	nő 12198,	összesen 24098.
„ a hozzátartozó egyházakban	„ 535,	„ 568,	„ 1103.
Összesen	„ 12435,	„ 12766,	„ 25201.

Jelentésem zártán föl kell említenem, hogy míg a mult évben az alapítványi és tőke vagyon 372 ezer koronában mutattatott ki egyházainkban, ez évben (bizton a miatt, hogy az uj mintájú egyházlátoga-

ESPERESI JELENTÉS

tási jegyzőkönyv pusztán alapítványok kimutatását kívánja) 168 ezer koronával kevesebb vagyont nyert kimutatást, eltekintve a takarékmagtakarak termény- és pénzállományától, amelyekről alig jött be jelentés.

Utasíttatni kérem tehát az egyházakat, hogy jövőre, az alapítványok rovatában, a tőke- és magtári állományt mint ilyet kimutassák s általában a fölött egyes kérdésekre a lehető leghatározottabb választ adják.

Kiváló tisztelettel

Avasujváros, 1909. szept. 9.

Széll György
esperes.

